

REDD +

State of the Art 2011

taskforce **biodiversiteit**
& **natuurlijke hulpbronnen**

Colofon

TEKST

Femke Tonneijck (IUCN NL)

Jos Cozijnsen (JC consulting attorney, energy & environment)

Erik van Zadelhoff (Secretaris Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen)

Met dank aan extern reviewer Prof. Dr. Rene Boot (Tropenbos International)

BEELD

Coverfoto's: Palmboom, Chris Burke; Roodborstkardinaal, Putney; Doodshoofdaapje, Phil Whitehouse; Sinaasappelboom, Nuno Silva

EINDREDACTIE EN PRODUCTIE

Synergos Communicatie, Haarlem

UITGAVE TASKFORCE BIODIVERSITEIT EN NATUURLIJKE HULPBRONNEN

Dit is een uitgave van de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen ter ondersteuning van de oproep aan de regering om REDD+ prioriteit te geven in de klimaatonderhandelingen.

Meer informatie op: www.taskforcebiodiversiteit.nl

Reacties op deze publicatie kunt u sturen naar:

Secretariaat Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen

Team MSEK

Croeselaan 15

3521 BJ Utrecht

Postbus 8242

3503 RE Utrecht

© 2011 Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen

Introductie

De natuur is er adembenemend en de veelheid aan dier- en plantsoorten enorm. Tropische regenwouden zijn 's werelds schatkamer van biodiversiteit; zij herbergen vijftig tot negentig procent van de op land levende soorten. Ontbossing in de tropen vormt dan ook een van de grootste bedreigingen van de mondiale biodiversiteit. Daarnaast is het kappen van tropisch bos verantwoordelijk voor zeventien procent van de mondiale CO₂ uitstoot en is het dus een van de hoofdoorzaken van klimaatverandering. Het tegengaan van ontbossing in de tropen draagt dan ook bij aan de oplossing van twee immense wereldvraagstukken: de achteruitgang van de mondiale biodiversiteit en klimaatverandering.

Een van de instrumenten hiervoor is REDD+, Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation. REDD+ neemt een belangrijke plaats in het VN Klimaatverdrag in en staat hoog op de agenda van de internationale klimaatonderhandelaars. Niet verwonderlijk, want het voorkomen van de vernietiging van tropisch bos kost veel geld en REDD+ zou wel eens een belangrijke geldstroom op gang kunnen brengen. Voor het substantieel terugdringen van ontbossing is vanaf 2013 jaarlijks zo'n dertig miljard euro nodig. Een dergelijk bedrag is niet te financieren uit louter publieke middelen.

REDD+ biedt de mogelijkheid private financiering te mobiliseren via de koolstofmarkt. Een beperkte openstelling van deze markt levert een enorme stimulans voor tropisch bosbehoud. Het belang voor het bedrijfsleven is tweërlei. REDD+ lijkt een relatief goedkope manier om op korte termijn aan klimaatdoelstellingen te voldoen. En tropisch bos met zijn kleurrijke bevolking spreekt tot de verbeelding; strijden tegen de vernietiging hiervan draagt bij aan een goed imago.

De Taskforce Biodiversiteit ondersteunt de ontwikkeling van REDD+ van harte en wil de verdere uitwerking ervan stimuleren en faciliteren. De Taskforce heeft hierover al in 2009 een brief¹ aan het toenmalige kabinet gestuurd. Zij gaat uit van de stelling dat als beoogd wordt dat bedrijven een bijdrage leveren aan de oplossing van het vraagstuk en straks een grote rol spelen bij de financiering van het mechanisme, zij nu al betrokken moeten worden bij het vaststellen van de REDD+ regels. Een eerste stap daarbij is zorgen voor een goede informatievoorziening. Daarom deze publicatie.

Jan Ernst de Groot, Managing Director KLM
Lid van de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen

De Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen is in 2009 ingesteld door de toenmalige ministeries LNV, VROM en BZ/OS. De opdracht is een lange termijnvisie te ontwikkelen op het behoud en duurzaam gebruik van biodiversiteit voor de Nederlandse overheid. De opdracht vloeit voort uit het Beleidsprogramma Biodiversiteit (2007) en de door de IUCN NL geïnitieerde oproep van *Leaders for Nature*. De leden van de Taskforce komen uit diverse geledingen van de samenleving: het bedrijfsleven, wetenschap, maatschappelijke organisaties en overheid. Voor meer informatie zie www.taskforcebiodiversiteit.nl

¹ Zie bijlage voor de volledige brief

Inhoudsopgave

1	Wat is REDD+?	6
2	De scope van REDD+	8
	Van RED naar REDD+	8
	Bosbescherming	8
	Duurzaam bosbeheer en vergroting koolstofvoorraad	9
	Activiteiten	9
	Duurzame landbouw	10
	REDD+ optimaal: opties combineren	10
3	Van project tot natie	11
	Subnationale aanpak	11
	Projecten	11
4	REDD+ op de internationale agenda	13
	December 2007: optimisme in Bali	13
	December 2009: magere overeenkomst op top Kopenhagen	14
	Oktober en november 2010: biodiversiteitstop in Nagayo en voedseltop in Den Haag	14
	December 2010: Cancún herstelt vertrouwen in VN	14
5	Betalen voor meetbaar resultaat	16
	Additioneel: meer bereiken ten opzicht van de baseline	16
	Bepalen van het referentieniveau	17
	Technieken van MRV	18
	Onafhankelijk beoordelen versus subjectief interpreteren	18
	Conclusie	18
6	Omgaan met risico's	19
	Maatregelen	19
	Aansprakelijkheid	19

7	Streven naar een win-win situatie	20
	Winst voor biodiversiteit	20
	Winst voor de lokale bevolking	20
	Winst voor de koolstofbalans	21
	Winst voor de <i>safeguards</i>	21
	Winst voor bedrijven op gebied van reductie en MVO	21
	Uitdagingen: exotische soorten en veengronden	22
8	Financiële mechanismen	23
	Publiek fonds	23
	Koolstofmarkt	24
	Stand van zaken op de verplichte koolstofmarkt	24
	Perspectief voor REDD-credits: de EU	24
	Perspectief voor REDD-credits: de VS	25
	Gefaseerde introductie en de rol van financiering	26
9	Huidige REDD+ activiteiten	28
	Activiteiten in VN verband: de Wereldbank	28
	Interim REDD+ Partnership	29
	Overige bilaterale activiteiten en fondsen	29
	Activiteiten op de vrijwillige CO ₂ markt	30
10	Handelingsperspectief voor bedrijven	32
	Bedrijven op de verplichte markt	32
	Bedrijven op de vrijwillige markt	32
	Sociale drijfveren	33
	Conclusie	33

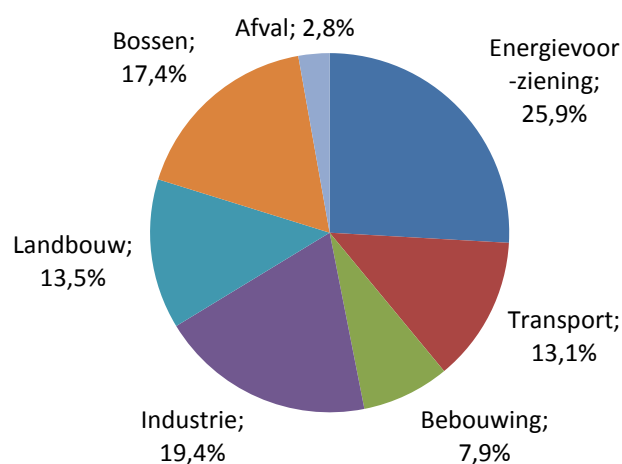
Bijlage p. 35

Wat is REDD+?

Bossen leggen het broeikasgas CO₂ vast in de vorm van hout, bladeren en organische stof in de bodem. Ze vormen een enorme opslagplaats van koolstof en dragen daardoor in belangrijke mate bij aan klimaatregulatie. Ontbossing en bosdegradatie zorgen er omgekeerd voor dat bossen CO₂ uitstoten - goed voor ongeveer een vijfde van de totale mondiale CO₂-uitstoot. Dit is meer dan de transportsector en vergelijkbaar met de industriële sector. Het verminderen van ontbossing en bosdegradatie is dus een onmisbare maatregel om klimaatverandering effectief tegen te gaan. Sterker nog, als we de ontbossingproblematiek niet voortvarend aanpakken, wordt klimaatbeleid in andere sectoren grotendeels teniet gedaan. Om de klimaatdoelstellingen te halen moeten alle sectoren een 'low carbon' transitie doormaken.

REDD+ speelt een grote rol bij de klimaatonderhandelingen. Deze rol wordt groter nu nieuwe afspraken moeten worden gemaakt onder het VN Klimaatverdrag over het verminderen van de CO₂-uitstoot door ontbossing, en het vergroten van de CO₂-opslag door bosherstel.

CO₂-uitstoot ontbossing

Figuur 1: Aandeel in menselijke uitstoot van CO₂ in 2004. Bij bossen zit ontbossing erbij. Bron: IPCC, Climate Change 2007: Synthesis Report.

Bossen vormen een enorme opslagplaats van koolstof. Daarom veroorzaken ontbossing en bosdegradatie een niet te verwaarlozen uitstoot van het broeikasgas CO₂. Het verminderen van ontbossing en bosdegradatie vergroot de CO₂-opslag in bos en is daarom een logische manier om klimaatverandering tegen te gaan. In politiek jargon heet dit REDD+: *Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation*.

REDD+ is een mechanisme dat economische prikkels kan geven voor bosbehoud en bosherstel. Het mechanisme speelt een grote rol bij de nieuwe ronde VN-klimaatafspraken.

Medewerker van Uganda Wildlife Authority bij een aan-geplante boom in het Kibale National Park, Oeganda

Het principe van REDD+ is dat bosrijke landen in de tropen beloond worden voor hun bijdrage aan het tegengaan van emissies door ontbossing. De beloning is nodig omdat deze landen bij bosbehoud inkomsten mislopen uit houtoogst en uit het gebruik van de ontboste gronden voor landbouw, mijnbouw etc. Maar de drijvende krachten achter ontbossing zijn sterk. Bos kappen is op veel plaatsen lucratiever dan bos laten staan, zeker wanneer de voedselprijzen stijgen en de vraag naar biomassa als brandstof toeneemt. De hoop is dat REDD+ de balans doet omslaan in het voordeel van bosbescherming en duurzaam bosbeheer.

Sinds bijna twee decennia komen bijna elk jaar de wereldleiders bijeen om te beslissen over de maatregelen het probleem van klimaatverandering op te lossen. Elke klimaatop wordt geregeld vanuit het secretariaat van het UNFCCC, het United Nations Framework Convention on Climate Change. Tot juni 2010 leidde de Nederlander Yvo de Boer het secretariaat, inmiddels is de Costa Ricaanse Christiana Figueres de Executive Secretary.

Meer informatie

UNFCCC factsheet over REDD+

http://unfccc.int/files/press/backgrounders/application/pdf/fact_sheet_reducing_emissions_from_deforestation.pdf

UNFCCC REDD+ webplatform: http://unfccc.int/methods_science/REDD+/items/4531.php

CIFOR (2009) Simply REDD+. CIFOR's guide to forests, climate change and REDD+

http://www.cifor.cgiar.org/publications/pdf_files/media/MediaGuide_REDD+.pdf

Gibbs et al (2010) *Tropical forests were the primary sources of new agricultural land in the 1980s and 1990s*, PNAS.

1 De scope van REDD+

Wat valt er nu precies onder het REDD+ mechanisme? Of, in UNFCCC termen: wat is de *scope* van het mechanisme?

Van RED naar REDD+

In het oorspronkelijke voorstel van de Coalition of Rainforest Nations² op de klimaatop in Montreal in 2005 (zie ook hoofdstuk 3) ging het alleen over het reduceren van CO₂ uitstoot door het voorkomen van ontbossing (RED: *Reducing Emissions from Deforestation* - ook wel *avoided deforestation*). Toen duidelijk werd dat, voordat er formeel sprake is van ontbossing, bossen flink gedegradeerd kunnen raken, werd het mechanisme uitgebreid naar REDD (*Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation*). Dat gebeurde op de klimaatop van 2007 in Bali. Daarna is de reikwijdte van REDD langzaam steeds verder uitgebreid met 'bosbescherming', 'duurzaam bosbeheer' en het 'vergroten van de koolstofvoorraad'. Dat wordt REDD+ genoemd. Het gaat bij REDD+ dus niet langer alleen om het reduceren van CO₂ uitstoot, maar ook om het vastleggen van CO₂ uit de atmosfeer. Dat laatste is een natuurlijke vorm van '*Carbon Capture and Storage*'. De '+' staat niet voor het integreren van sociale en ecologische co-benefits in het mechanisme zoals soms word gedacht. Met de Cancún Agreements van 2010 is deze uitgebreide REDD+ scope geformaliseerd.

Bosbescherming

'Bosbescherming' wordt in de REDD+ scope als aparte maatregel genoemd. Dat is gedaan om ook een economische prikkel te geven voor bossen die tot nu toe niet sterk bedreigd worden. Bij het REDD+ mechanisme gaat het namelijk om beloning voor meetbaar resultaat ten opzichte van een referentieniveau (zie ook hoofdstuk 5). Als je dat referentieniveau baseert op de historische ontbossingsgraad, dan valt in landen die tot nu toe nauwelijks ontbost worden, weinig CO₂ uitstoot te reduceren. En zouden die bossen buiten het REDD+ systeem kunnen vallen en niet beschermd worden.

Zowel maatregelen die CO₂-uitstoot reduceren (ontbossing en bosdegradatie tegengaan) als maatregelen die CO₂-uitstoot vastleggen (bosherstel en aanplant) vallen onder het REDD+ mechanisme dat is aangenomen in Cancún. Om succesvol te zijn, is een combinatie van maatregelen nodig. Beschermen waar het moet, duurzaam bosgebruik waar het kan.

² Zie <http://www.rainforestcoalition.org>

Maar een lage historische ontbossinggraad hoeft niets te zeggen over de toekomstige ontbossinggraad in een land. Zeker als alle omringende landen met REDD+ gelden hun bos kunnen beschermen, is de kans groot dat de ontbossing opschuift naar die landen die geen REDD+ geld ontvangen. Om deze zogenaamde internationale *leakage* te voorkomen, moeten zoveel mogelijk landen meedoen met het REDD+ mechanisme. En vandaar dat bosbescherming expliciet genoemd wordt.

Duurzaam bosbeheer en vergroting koolstofvoorraad

Ook het duurzaam beheren van bossen wordt apart genoemd. Het idee daarachter is dat het kappen van hout op de traditionele manier teveel bomen kost en veel onnodige schade veroorzaakt, waardoor het bos niet meer volledig kan herstellen. Bij duurzaam bosbeheer worden innovatieve technieken gebruikt die minder schade toebrengen en meer bomen laten staan, zodat het bos sneller herstelt. Een voorbeeld daarvan is het voorzichtiger verwijderen van bomen en het beter plannen waardoor minder paden nodig zijn. Daarmee kan de houtopbrengst op de langere termijn zeker worden gesteld.

Overschakelen van traditioneel bosbeheer naar duurzaam bosbeheer vermindert bovendien de CO₂-uitstoot; herstel van gedegradeerde bossen vergroot de koolstofvoorraad. Het idee erachter is dat als gedegradéerd bos zich kan herstellen, het daarna meer koolstof herbergt. Herstel kan worden bereikt door maatregelen die kap en overbegrazing van het bos terugdringen (duurzame bosbouw), maar ook door het bijplanten van bomen of het actief stimuleren van natuurlijk herstel. Wereldwijd is er ongeveer 1 miljard hectare gedegradéerd land beschikbaar en herstel daarvan zou 140 Gt CO₂ kunnen opleveren tot aan 2030. In theorie kan het aanplanten van bos op plekken waar geen bos (meer) staat, ofwel *afforestation* en *reforestation* (A/R), ook onder het 'vergroten van de koolstofvoorraad' vallen. Er is nog onduidelijk over omdat A/R nu al onder een andere steun-

mechanisme, het Clean Development Mechanism van het Kyoto Protocol valt. Bosaanplant kan de druk op bestaand bos verminderen doordat beter kan worden voldaan aan de vraag naar hout.

Duurzaam bosbeheer wordt al jaren omarmd in internationale fora en in die fora is duidelijk dat het om economisch, sociaal en ecologisch duurzaam beheer gaat. In UNFCCC-context is er echter veel ophef over geweest, omdat maatschappelijke organisaties vreesden dat REDD+ daarmee zou verworden tot een subsidie voor de (traditionele) hout-industrie.

Activiteiten

Welke activiteiten passen binnen de REDD+ scope? Om emissies door ontbossing en bosdegradatie succesvol tegen te gaan, moeten maatregelen tegen de '*drivers*' van ontbossing worden genomen. Deze *drivers* kunnen lokaal als internationaal van oorsprong zijn, en ook de oplossingen kunnen plaatsvinden op verschillende schaalniveaus (zie hoofdstuk 4). Zo kan een lokale gemeenschap verantwoordelijk zijn voor de degradatie van een bos door het verzamelen van brandhout. Maar ontbossing kan ook gedreven worden door expansie van soja-areaal van multinationale ondernemingen. In de traditionele economie is het lucratiever om bos te kappen dan om het te laten staan. Dat komt omdat '*private benefits*' zoals de verkoop van hout en landbouw-opbrengsten wel gewaardeerd worden door de markt, en '*public benefits*' zoals terugdringen van klimaatverandering, drinkwatervoorziening en biodiversiteit niet. Er is beleid nodig om dit te corrigeren - zoals het opheffen van subsidies die ontbossing en degradatie stimuleren. Of het creëren van financiële prikkels zoals de internationale koolstofmarkt. Lokaal betekent dit het vergoeden van inkomsten die men misloopt door bos te beschermen ('*opportunity costs*') of het zorgen voor alternatieve inkomstenbronnen. Omdat deze maatregelen de beslissingen van individuele landgebruikers beïnvloeden, is duidelijkheid over land- en koolstofrechten cruciaal. Ook het instellen van wetten zoals een kapverbod of het

oprichten van nationale parken is een mogelijkheid. Naleving ervan blijkt een flinke uitdaging.

Duurzame landbouw

Multinationals kunnen bijdragen door lokale projecten te steunen en door te eisen dat er geen extra bos gekapt mag worden voor soja, palmolie of biomassa. Daarmee is de link naar duurzame palmolie, biomassa en soja gelegd. In de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) en Roundtable on Responsible Soy (RTRS) worden door bedrijven en NGO's afspraken gemaakt voor duurzame landbouw met minder CO₂-emissies en minder impact op bos. De Rabobank simuleert al sinds 2007 een dergelijke mechanisme in Xingu, Mato Grosso, Brazilië. Ranchers krijgen een premie als ze met minder ontbossing toe kunnen. De gerealiseerde reducties worden op de vrijwillige CO₂-markt verkocht. Ook aan de vraagkant wordt voortgang geboekt. In november 2010 hebben de Nederlandse aanbieders en gebruikers van die palmolie, op initiatief van het Productschap Margarine, Vetten en Oliën (MVO) een Taskforce Duurzame Palmolie opgericht. In het door hun opgestelde manifest spreken ze af dat vanaf 2015 alle voor de Nederlandse markt bestemde palmolie duurzaam zal zijn.

Meer informatie:

Taskforce Duurzame Palmolie: www.taskforceduurzamepalmolie.nl

Nevelwoud op Saba. Foto Henkjan Kievit

In een nationale REDD+ strategie zou duurzame landbouw één van de maatregelen kunnen zijn, deels betaald met REDD+ inkomsten. Dat zou innovatieve duurzame landbouw kansrijker maken.

REDD+ optimaal: opties combineren

Om de voordelen van REDD+ te optimaliseren, is het nodig om de verschillende opties te combineren in een landschapsbenadering. Dat betekent dat een project groot genoeg moet zijn om diverse complementaire activiteiten te omvatten. Geen van de opties is namelijk geschikt als 'stand-alone' oplossing. Een hek om het bos werkt niet als lokale boeren geen bos in de buurt hebben dat ze kunnen gebruiken voor brandhout of het grazen van vee. Enkel op grote schaal dennenbos aanplanten, zorgt niet voor het benodigde draagvlak voor REDD+ en levert op lange termijn mogelijk niet de gewenste stabiliteit van de koolstofvoorraad. Een optimaal pakket van activiteiten zorgt voor bosbescherming waar nodig en duurzaam bosgebruik waar mogelijk, aangevuld met alternatieve economische activiteiten en effectievere duurzame landbouw.

2 Van project tot natie

REDD+ op verschillende schaalniveaus

REDD+ kan op verschillende schaalniveaus tot uitvoering worden gebracht: nationaal, subnationaal (grote regio's binnen een land, zoals provincies, staten of eilanden) of in lokale projecten in een afgebakend gebied. Om *leakage* te voorkomen, ligt bij de VN-klimaatonderhandelingen de focus op de hogere schaalniveaus. Er is sprake van *leakage* als bosbescherming op de ene plek leidt tot boskap elders. Als dat gebeurt, is er netto geen CO₂-uitstoot gereduceerd en is het REDD+ mechanisme niet effectief. Voor het voorkomen van *leakage* binnen een land is het bijhouden van de koolstofbalans cruciaal. Mocht ontbossing in een bepaald gebied onverhoopt toenemen, dan moet elders meer bos beschermd worden om te profiteren van REDD+ financiering.

Subnationale aanpak

In Cancún is besloten dat REDD+ op nationaal niveau zal worden ingevoerd, maar subnationale invoering is als interim maatregel toegestaan. Logisch, want in sommige landen zijn provincies en staten zeer autonoom en vele malen groter dan menig Europees land. Veel landen missen bovendien de infrastructuur om een nationale koolstofbalans goed uit te voeren, maar kunnen dit wel op regionale schaal. Hierdoor kan een subnationale aanpak zeer effectief zijn. Eveneens kan de subnationale aanpak er voor zorgen dat meer landen direct willen en kunnen deelnemen. De VS en Colombia zijn hier bijvoorbeeld voorstander van. Staten in de VS hebben al afspraken met staten in Brazilië. En Colombia heeft niet de controle over het hele land. De EU streeft naar nationale implementatie, maar is bereid eventueel subnationale uitvoering tijdelijk toe te staan.

Projecten

Dit neemt niet weg dat projecten, waarbij REDD+ activiteiten worden uitgevoerd in een afgebakend gebied, belangrijk zijn om de (sub)nationale REDD+ strategieën te laten slagen. Een projectmatige benadering maakt het mogelijk specifieke bevolkingsgroepen of gebieden met hoge biodiversiteit te bereiken.

REDD+ kan op (sub)nationaal niveau of in lokale projecten worden ingevoerd. Binnen het UNFCCC wordt gestreefd naar de invoering van REDD+ op nationaal niveau, met eventueel een tussenfase op subnationaal niveau. Dit is nodig om te voorkomen dat bosbescherming 'hier' resulteert in kap 'daar' (*leakage*) – en dus CO₂-uitstoot. Dat is eveneens om de *drivers* van ontbossing effectief aan te kunnen pakken. Projecten zouden een cruciaal onderdeel moeten vormen van een nationale REDD+ strategie om te zorgen dat REDD+ ook in de praktijk werkt.

Zij is bovendien een concrete manier om REDD+ *benefits* (bijvoorbeeld in de vorm van koolstofcredits) terecht te laten komen op lokaal niveau. Een projectmatige benadering is in veel gevallen aantrekkelijk voor private investeerders, mits er duidelijke afspraken zijn over aansprakelijkheid. Zulke private partijen kunnen bijvoorbeeld bij de nationale autoriteiten een beroep doen op REDD+ credits die een project oplevert. Of ze kunnen op nationaal niveau investeringen doen en daar credits voor krijgen, waarna het land projecten zoekt. Projecten moeten wel aansluiting zoeken bij de nationale REDD+ strategie om dubbel-telling van koolstofcredits te voorkomen. Dat gebeurt ook bij het Kyoto mechanisme 'Joint Implementation', waarbij een industrieland een project steunt in een ander industrieland. Dat land maakt de koolstofcredits uit projecten over van de eigen nationale boekhouding naar die van het industrieland. In de REDD+ discussie wordt deze aanpak de '*nested approach*' genoemd.

Luchtopname Alagoas State, Brazil, waar suikerriet plantages het Atlantisch regenwoud verdringt. Foto Change Magazine.

Meer informatie

Wertz-Kanounnikoff & Angelsen (2010) Global and national REDD+architecture - Linking institutions and actions:

<http://www.forestsclimatechange.org/fileadmin/downloads/realisingREDD+2.pdf> in Angelsen (2010) Realising REDD+National strategy and policy options.

CIFOR (2008) What is the right scale for REDD+? The implications of national, subnational and nested approaches. Info brief http://unfccc.int/files/methods_science/REDD+/application/pdf/what_is_the_right_scale_for_REDD+.pdf

Streck (2008) Climate Change and Forests Emerging Policy and Market Opportunities. Chapter 17. Creating Incentives for Avoiding further Deforestation: the Nested Approach.

EPRI (okt, 2010) Brazil's Emerging Sectoral Framework for Reducing Emissions from Deforestation and Degradation and the Potential to Deliver Greenhouse Gas Emissions Reductions from Avoided Deforestation in the Amazon's Xingu River Basin. http://my.epri.com/portal/server.pt?Abstract_id=000000000001021606

3 REDD+ op de internationale agenda

In het VN Klimaatverdrag (1992) en het Kyoto Protocol (1997) spelen bossen nog een ondergeschikte rol. Sindsdien is hierin op het internationale klimaatpeelveld veel veranderd. Kopenhagen was weinig succesvol, maar de biodiversiteitstop in Japan en de voedseltop in Den Haag brachten nieuwe dimensies aan in de rol van bossen in het klimaatdebat. Hieronder een kort overzicht van Bali tot Cancún.

December 2007: optimisme in Bali

In het Kyoto Protocol spraken ontwikkelde landen af hun CO₂-uitstoot te verminderen. Het Protocol erkent wel bebossing en herbebossing, maar biedt geen instrumenten voor het tegengaan van ontbossing. Dat veranderde toen op initiatief van Papoea-Nieuw Guinea en Costa Rica de Coalition of Rainforest Nations op de klimaattop in Montreal in 2005 een voorstel deed voor bosbescherming. Nederland steunde het voorstel. Hiermee leverden ontwikkelingslanden voor het eerst een bijdrage aan de oplossing voor het klimaatprobleem wat een breed politiek draagvlak opleverde. In 2007 spraken de landen op de klimaattop in Bali met elkaar af de mogelijkheden voor het tegengaan van CO₂-uitstoot door ontbossing bij nieuwe afspraken te betrekken.

Het IPCC rapport van 2007 demonstreerde dat ontbossing een flinke bijdrage (17%) levert aan het klimaatprobleem. Economen als de Brit Sir Nicholas Stern en de Zweedse zakenman Johan Eliasch, stelden dat het tegengaan van ontbossing de kosten voor de oplossing van het klimaatprobleem zou kunnen drukken. Daarbij zou het REDD+ mechanisme ook nog sociale en ecologische voordelen opleveren. Alle seinen stonden op groen voor REDD+ bij aanvang van de klimaattop in Kopenhagen 2009.

Bossen zijn van ondergeschikt belang in het Kyoto Protocol. In de onderhandelingen over nieuwe mondiale klimaatafspraken staan bossen in de vorm van REDD+ wel hoog op de agenda. Er is politiek draagvlak, er zijn sterke wetenschappelijke en economische argumenten en REDD+ kan ook sociale en ecologische voordelen opleveren. Dit heeft eind 2010 geleid tot een REDD+ deelbesluit in de Cancún Agreements. De klimaattop in Cancún herstelde bovendien het vertrouwen in de onderhandelingen dat in Kopenhagen een flinke deuk op liep. De grote uitdaging voor de volgende klimaattop in Durban eind 2011 is te komen tot een overkoepelend klimaatverdrag.

December 2009: magere overeenkomst op top Kopenhagen

De onderhandelingen gingen echter niet alleen over het voorkomen van en aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering. Ook morele dilemma's stonden op de agenda zoals het recht op economische groei in ontwikkelingslanden en het wel of niet nemen van verantwoordelijkheid voor CO₂-uitstoot in het verleden door industrielanden. De financiële en economische crisis (vanaf 2008) bemoeilijkte de voortgang en de klimaatop bleek een uitstekende gelegenheid de mondiale machtsverhoudingen te herijken. In de aanloop naar de besprekingen nam de controverse tussen de VS en China toe. De VS wilden geen afspraken zonder China en China wilde wachten tot de VS zich hadden vastgelegd op verplichtingen in de Senaat. Toch kwamen de VS, China, Brazilië, Zuid-Afrika en India tot een akkoord. Het lukte echter niet om alle landen achter het akkoord te krijgen. Twee weken van politiek vuurwerk en geschilpunten, waarbij landen meermaals in protest uit de onderhandelingen stapten, liepen uiteindelijk uit op een mager klimaatakkoord met een onduidelijke status: het Kopenhagen Akkoord. Dit akkoord werd niet officieel door de VN aangenomen, hoewel een overgrote meerderheid van de partijen zich er wel mee 'associeerde'. Kopenhagen demonstreerde dat voor een succesvol klimaatakkoord het proces net zo belangrijk is als de inhoud.

Oktober en november 2010: biodiversiteits-top in Nagayo en voedseltop in Den Haag

De VN Biodiversiteitstop in Nagayo in oktober 2010 eindigde matig positief. De 190 landen hebben onder andere afgesproken meer waardevolle natuurgebieden te beschermen, economische opbrengsten uit natuur eerlijker te verdelen en subsidies die de natuur schaden te verbieden (zoals die voor de aanleg van een soja- of palmolieplantage). Er zijn afspraken gemaakt over biodiversiteit- en bosbehoud – alleen trokken de wereldleiders nauwelijks geld uit voor de realisatie ervan.

De internationale aandacht voor voedselzekerheid biedt perspectief voor het tegengaan van ontbossing en klimaatverandering. Recent onderzoek laat zien dat 80% van de nieuwe ontbossing te wijten is aan voornamelijk grootschalige, industriële landbouw. Meer efficiënte en duurzame landbouw is nodig om de druk op bos te verlagen. Op de Internationale Conferentie over Landbouw, Voedselzekerheid en Klimaatverandering in Den Haag, november 2010, bleek dat er veel interesse van landen is in het investeren in duurzame landbouw. Dit krijgt een extra dimensie nu er sprake lijkt te zijn van enige 'klimaatmoedigheid' bij Westerse overheden. De African Union ziet in REDD+ een kans met bosbescherming financiering te genereren om hun landbouw- en voedselzekerheid te verbeteren.

December 2010: Cancún herstelt vertrouwen in VN

Eind 2010 was de klimaatop in Cancún. Gastland Mexico slaagde erin de transparantie en het vertrouwen in het diplomatieke proces te herstellen met als resultaat de Cancún Agreements. Hierin zijn de afspraken van Kopenhagen geformaliseerd en zijn de in Kopenhagen gedane emissiereductie-toezeggingen van een grote groep industrielanden en ontwikkelingslanden ingelijfd. De Cancún Agreements stellen dat het hoofddoel van de klimaatonderhandelingen, beperking van de temperatuurstijging tot twee graden Celsius, niet wordt gehaald en dat de toegezegde vrijwillige emissiereducties onvoldoende zijn. Ook wordt erin gesteld dat de doelstellingen aangescherpt moeten worden en dat daarvoor middelen

moeten worden vrijgemaakt. Eind 2011 zal tijdens de klimaatop in Durban geprobeerd worden hierover afspraken te maken.

Commerciële houtkap in Mutulanga in Zambia is gestopt door druk vanuit de gemeenschap en de inzet van de Zambiaanse ornitologen vereniging. Het bos is interessant voor het zeer harde mopan.

Industrielanden zegden in Kopenhagen steun toe aan ontwikkelingslanden. Tot en met 2012 zou hiervoor tien miljard dollar per jaar worden neergelegd en in 2020 honderd miljard dollar per jaar. Om dat geld te beheren, is in Cancún een eerste stap gezet het Green Climate Fund op te richten. De VS en de EU hebben aangegeven dat het fonds gevuld moet worden met gelden van zowel publieke als marktfinanciering en dat het

deels gaat om reeds eerder voor bos geormerkt geld uit de budgetten voor ontwikkelings-samenwerking. Onafhankelijke monitoring en verificatie waren in Kopenhagen een struikelblok voor met name China en Brazilië. In Cancún boekten de VS hierover een kleine overwinning, doordat werd afgesproken dat monitoring en verificatie onderhevig zullen zijn aan internationale consultatie. In het Kopenhagen Akkoord kwam men al overeen dat het REDD+ mechanisme per direct van start zou gaan, in Cancún werd dit bestendigd in een apart besluit. In Cancún werd men het nog niet eens over de rol van marktfinanciering, boekte de werkgroep over het Kyoto Protocol minder vooruitgang en werden de controverses die al in Kopenhagen speelden, niet opgelost. Maar de grote winst van Cancún is dat de onderhandelingen weer vlot zijn getrokken en het vertrouwen in de VN is hersteld. Daarmee komt een overkoepelend klimaatakkoord dichterbij. Of dat al in Durban eind 2011 gaat lukken, blijft een grote uitdaging. De druk is hoog omdat de Kyoto Protocol verplichtingen eind 2012 aflopen en in Cancún is afgesproken dat er geen gat zal vallen. Vooruitgang hangt voornamelijk af van de opstelling van China en de VS

Meer informatie

Cancún Agreements: http://unfccc.int/files/meetings/cop_16/application/pdf/cop16_lca.pdf

Kopenhagen akkoord: <http://unfccc.int/resource/docs/2009/cop15/eng/l07.pdf>

FIELD (2010) The Future of REDD+ plus: Pathways of Convergence for the UNFCCC Negotiations and the Partnership. http://www.field.org.uk/files/FIELD_La_Vina_REDD+_PAPER_Sept_2010.pdf

Global Canopy Programme (2009) The Little REDD+book. An updated guide to governmental and non-governmental proposals for reducing emissions from deforestation and degradation. http://www.globalcanopy.org/themedata/file/PDFs/LRB_lowres/lrb_en.pdf

Price Waterhouse Coopers (2010) What the Cancún Agreements mean for business http://www.pwc.com/en_MY/my/assets/publications/PwC_Cancún_analysis_Dec10.pdf

4 Betalen voor meetbaar resultaat

Het uitgangspunt van REDD+ is dat er betaald gaat worden voor meetbaar resultaat (*'performance-based payments'*). Daarmee verschilt het REDD+ mechanisme fundamenteel van eerdere benaderingen om ontbossing tegen te gaan. Maar hoe bereik je een meetbaar resultaat?

Additioneel: meer bereiken ten opzicht van de baseline

Om tot een meetbaar resultaat te komen, is allereerst een referentieniveau nodig, ook wel *baseline* genoemd. Dat referentieniveau beschrijft wat er zou gebeuren in een *'business as usual'* scenario zonder REDD+ mechanisme. REDD+ maatregelen moeten er vervolgens voor zorgen dat er meer uitstoot door ontbossing en bosdegradatie wordt voorkomen en/of meer CO₂ wordt vastgelegd in bos dan zonder het REDD+ mechanisme het geval was. Daarna moet er door middel van Monitoring, Rapportage en Verificatie (MRV) worden aangetoond dat de maatregelen daadwerkelijk gezorgd hebben voor verbetering. De REDD+ maatregelen moeten opgeteld zagezegd 'additioneel' zijn ten opzichte van het nationale referentieniveau. Het verschil tussen het scenario met en zonder REDD+ maatregelen, zoals bijgehouden op de nationale koolstofbalans, kan vervolgens te gelde worden gemaakt. Bijvoorbeeld in de vorm van verkoopbare carbon credits. Een mogelijk systeem hiervoor is dat de credits die een bosland krijgt, van een commissie van het Klimaatverdrag komen. Deze credits zijn ter grootte van de bespaarde emissies ten opzichte van het jaar ervoor. Die credits kan het bosland vervolgens verkopen aan een ander land of bedrijf. Het zou ook kunnen dat een REDD-Fonds, gevuld door Westerse regeringen, de credits koopt. Maar ook een fonds zou pas moeten uitbetalen bij het behalen van een resultaat.

Een cruciaal onderdeel van REDD+ is dat landen die bos beschermen betaald worden als die bescherming ook daadwerkelijk aangetoond kan worden. REDD+ maatregelen moeten verbetering opleveren, oftewel: de totale CO₂-emissies door ontbossing moeten verminderen ten opzichte van een referentieniveau. Die verbetering moet vervolgens door de landen gemonitord en geverifieerd worden en gerapporteerd worden aan de andere landen, de Partijen bij het Klimaatverdrag. Het verschil tussen het scenario met en zonder REDD+ maatregelen kan vervolgens te gelde worden gemaakt, bijvoorbeeld in de vorm van carbon credits. De kunst is te zorgen dat het systeem robuust en betrouwbaar is, maar niet zo ingewikkeld dat het onwerkbaar en onbetaalbaar wordt.

Bepalen van het referentieniveau

Bepalen van het referentieniveau moet zorgvuldig gebeuren om de geloofwaardigheid van het REDD+ mechanisme te waarborgen en geen overmaat aan 'gebakken lucht' te creëren. In Kopenhagen werd 'erkend' dat het referentieniveau gebaseerd moet zijn op historische gegevens. In Cancún werd afgesproken dat de SBSTA (Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice) daarmee verder moet gaan. Op verschillende fronten wordt eraan gewerkt, maar het vaststellen van robuuste en ambitieuze referentieniveaus zal nog wel enige tijd en onderhandelingen vergen. We noemen enkele richtingen.

Vrijwillige doelstelling

De Coalition of Rainforest Nations (zie hoofdstuk 3) stelde voor een 'aspirational target' op zich te nemen; een land stelt vrijwillig als doel het beter te doen dan in het referentieniveau. Pas dan kan het credits claimen. Dit is een eerste stap in de richting van emissiereductiedoelstellingen voor ontwikkelingslanden. Om te zorgen dat ook landen met een historisch lage ontbossingsgraad kunnen profiteren van REDD+, mogen landen dit

historische referentieniveau waarschijnlijk aanpassen aan 'nationale omstandigheden'. Zo wordt internationale *leakage* voorkomen. En krijgt bijvoorbeeld een van de grootste ongerepte bosgebieden ter wereld in Guyana een grotere kans op behoud. Het bos inclusief zijn enorme soortenrijkdom en inheemse bevolking. Misschien wel noodzakelijk, want Guyana heeft bijvoorbeeld door McKinsey laten uitrekenen dat ontbossing een 'economisch rationeel' toekomst-scenario is.

Amerikaanse voorstel

In 2010 is in het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden de *Waxman Markey Bill* aangenomen. Hierin is vastgesteld te beginnen met een *baseline* waarbij een korting wordt toegepast op het aantal behaalde REDD+ credits. Vervolgens zou na verloop van tijd deze *baseline* worden aangescherpt en zouden alleen REDD+ credits worden toegelaten van landen die zich verplichten de ontbossing op termijn geheel te stoppen. Dit wetsvoorstel is niet door de Senaat aangenomen. Het emissiehandelssysteem van Californie kent wel credits toe aan voorkomen van ontbossing in een aantal Staten van Boslanden volgens eenzelfde benadering.

Technieken van MRV

Monitoring, Rapportage en Verificatie (MRV) is op dit moment mogelijk dankzij aardobservatie met satellieten vanuit de ruimte, gecombineerd met metingen in het veld, en de beschikbaarheid van IPCC-protocollen en -richtlijnen. De wetenschappelijke kennis en de beschikbare technologie voor accurate meting van ontbossing en de daarmee gepaard gaande CO₂-uitstoot zijn continu in ontwikkeling. De kosten van aardobservatie met satellieten en laserpeilingen vanuit vliegtuigen vormden lang een barrière. Deze kosten dalen steeds meer door verbeteringen in de techniek en door opschaling.

Zo heeft het Carnegie Instituut samen met het WWF en het Peruaanse ministerie van milieu de omvang van de koolstofvoorraad in een bos verkregen, waarbij de totale kosten van het meten acht cent per hectare waren. Deze manier van berekenen van de koolstofvoorraad passen zij nu ook toe in een project in Madagascar met steun van Air France en GoodPlanet. En zelfs Google komt eind dit jaar met kaarten waarop de koolstofvoorraad wordt aangegeven. Landen moeten uiteindelijk een nationaal monitoring-systeem opzetten waar projecten op aan zullen moeten sluiten. Het Braziliaans Nationaal Instituut voor Ruimteonderzoek INPE is in 1989 al met metingen begonnen. Maar de MRV capaciteit van ontwikkelingslanden varieert sterk en technologische ondersteuning en kennis-overdracht is nog in veel gevallen nodig.

Onafhankelijk beoordelen versus subjectief interpreteren

Meer informatie

Het Global Observation of Forest and Land Cover Dynamics (GOFD-GOLD) is een samenwerking van internationale instituten om de CO₂-emissies van ontbossing in kaart te brengen
<http://www.fao.org/gtos/gofc-gold/overview.html>

Het World Conservation Monitoring Centre van UNEP heeft 'Carbon and biodiversity: a demonstration atlas' ontwikkeld. Met een interactieve kaart en de Carbon Calculator kan ingeschat worden hoeveel CO₂ uitstoot in een potentieel REDD+ gebied kan worden voorkomen. <http://www.carbon-biodiversity.net/GlobalScale/Map>

Asner et al (2010) High-resolution forest carbon stocks and emissions in the Amazon. PNAS volume 107, no. 38.
<http://www.pnas.org/content/107/38/16738.full.pdf+html?sid=88492dde-2bcc-45d3-91ba-d09046e1682c>

Er zijn voorstellen om het vaststellen van de referentieniveaus en MRV over te laten aan een onafhankelijke internationale organisatie zoals het World Conservation Monitoring Centre van UNEP. Want ondanks de beschikbaarheid van satellietbeelden en van IPCC-protocollen en -richtlijnen, blijft interpretatie een subjectieve zaak. Het is voor een individueel land verleidelijk om de historische emissies in het referentieniveau te onderschatten en de resultaten te overschatten. Of ontwikkelingslanden een dergelijke onafhankelijke controle zullen accepteren, blijft de vraag. In Kopenhagen bleek het een struikelblok voor de klimaat-onderhandelingen in het algemeen, maar in Cancún slaagde men er in af te spreken dat alle mitigatie-activiteiten onderhevig zullen zijn aan 'internationale consultatie en analyse' (ICA). Alleen de maatregelen die ontwikkelingslanden met steun van het Westen nemen, vereisen ICA. Wat REDD+ betreft is er afgesproken dat landen een monotoringsysteem moeten hebben en dat een 'full MRV system' voor later is voorzien. Noorwegen stelt in haar bilaterale programma's al wel MRV-eisen in ruil voor financiële steun.

Conclusie

De grote lijn voor het vaststellen van de referentieniveaus en de regels voor MRV zijn in Cancún uitgezet, de precieze regels worden in 2011 verder ontwikkeld. Er is inmiddels veel ervaring opgedaan in de periode van het Kyoto Protocol en de verwachting is dat de ontwikkeling redelijk snel zal kunnen gaan. De kunst is te zorgen dat het systeem robuust en betrouwbaar is, maar niet zo ingewikkeld dat het onwerkbaar wordt.

5 Omgaan met risico's

Zelfs bij zeer goed bosbeheer kan het voorkomen dat er onverwacht CO₂ vrijkomt, bijvoorbeeld door brand tijdens een droge periode. Ook kan een land na afloop van de 'commitment periode' alsnog beslissen het bos te kappen. Een belangrijk punt van discussie is dan ook hoe om te gaan met de '*permanence*' – of het gebrek daaraan – van het bos.

Maatregelen

Het is opvallend dat deze *permanence* kwestie zo veel aandacht krijgt in de REDD+ discussie. Ter vergelijking: als CO₂-uitstoot door fossiele brandstoffen is voorkomen, is de vraag of dit permanent is. Zolang er fossiele brandstoffen zijn, bestaat tenslotte altijd het risico dat deze in de toekomst gebruikt zullen worden - en er weer CO₂ wordt uitgestoten. Er zijn verschillende manieren om met het *non-permanence* risico om te gaan. Je kan rekening houden met de risico's bij het berekenen van de hoeveelheid koolstofcredits die REDD+ gaat opleveren. De verplichte markt kan rekening houden met risico's door bijvoorbeeld een korting toe te passen of een limiet aan de verkoop van REDD+ credits te stellen. Risico's zijn ook in te dekken door het afsluiten van een verzekering. Dit soort maatregelen zorgen ervoor dat onverwachte CO₂-uitstoot uit een REDD+ bos gecompenseerd wordt.

Aansprakelijkheid

Een andere kwestie is de vraag wie er aansprakelijk is en moet betalen als het mis gaat, zeker wanneer REDD+ activiteiten plaats kunnen vinden op verschillende schaalniveaus (zie hoofdstuk 3). Bij vrijwillige transacties moeten daar afspraken over worden gemaakt, bijvoorbeeld tussen een project en het gastland van dat project. Maar ook kunnen afspraken tussen landen worden gemaakt. Bij REDD+ onder het Klimaatverdrag zullen daar, net als bij het Clean Development Mechanism en Joint Implementation, regels voor worden gesteld. Tot slot is er nog de vraag hoe wordt omgegaan met het niet naleven van afspraken (*non-compliance*). Ook dat is nog punt van discussie in de onderhandelingen over de nieuwe klimaatafspraken. Want ontwikkelingslanden hebben nog geen emissieverplichtingen; hun acties zijn vrijwillig.

Meer informatie

"VCS Approves Fourth New Methodology for Crediting Projects that Reduce Deforestation (REDD+)", VCS, 13 januari, 2011
<http://www.v-c-s.org>

Hoe zorgvuldig je een bos ook beheert, er is altijd een kans dat er onverwacht CO₂ vrij komt. In jargon heet dat de *permanence* – of het gebrek daaraan – van het bos. Er zijn verschillende manieren om met dit risico om te gaan. Daarbij is het van belang helder te krijgen wie aansprakelijk is als het toch mis gaat en maatregelen af te spreken voor eventueel het niet naleven van afspraken.

6 Streven naar een win-win situatie

REDD+ heeft een grote aantrekkingskracht doordat het, naast het tegengaan van klimaatverandering, ook kan bijdragen aan armoedebestrijding en bescherming van biodiversiteit. Ofwel, er is synergie mogelijk tussen de VN-conventies over klimaat (UNFCCC), die over biodiversiteit (Convention for Biological Diversity) en die over armoede (UN Millenium Development Goals). Hieronder enkele van de te behalen winsten met REDD+.

Winst voor biodiversiteit

De econoom Sir Nicolas Stern benadrukt de noodzaak van een klimaatakkoord dat niet alleen *effective* en *(cost)efficient* maar ook *equitable* is. Zijn biodiversiteit-evenknie Pavan Sukhdev rekent ons voor wat het voortdurende verlies aan biodiversiteit de samenleving en het bedrijfsleven kost. In zijn rapport *The Economics of Ecosystems and Biodiversity* laat bankier Sukhdev zien dat die rekening enorm is. Verlies van ecosystemen en biodiversiteit betekent namelijk verlies van diensten zoals bestuiving van gewassen, grondstoffen voor medicijnen en schoon drinkwater. REDD+ kan winst opleveren voor de biodiversiteit. Niettemin uitte veel inheemse bevolkingsgroepen, maatschappelijke organisaties en natuurbeschermingorganisaties hun zorgen over de risico's van REDD+ voor de (lokale) mens en natuur. De reden hiervoor is dat REDD+ een mechanisme blijft onder de UNFCCC en dus primair gericht is op het financieel waarderen van de klimaatregulerende functie van bossen. Deze organisaties hameren er sterk op dat REDD+ positief moet bijdragen aan sociale en biodiversiteitswaarden.

Winst voor de lokale bevolking

De organisaties verlangen terecht dat de lokale bevolking hun bestaansmogelijkheden behouden en dat nationale overheden niet gestimuleerd worden om simpelweg een hek om het bos te plaatsen en de lokale mensen te verjagen omwille van de koolstofvoorraad. Het is mogelijk REDD+ zo in te richten dat het een neutrale of zelfs positieve impact heeft op de lokale en/of inheemse bevolking. Bijvoorbeeld door eindelijk helderheid te verschaffen over koolstofrechten en landrechten. En door een goed '*benefit sharing*' mechanisme op te zetten.

Het REDD+ mechanisme kan niet alleen helpen klimaatverandering tegen te gaan, maar ook bijdragen aan armoedebestrijding en aan de bescherming van biodiversiteit. Voor bedrijven kan REDD+ zowel bijdragen aan het realiseren van emissiedoelstellingen als aan het behalen van MVO doelstellingen - maatschappelijk verantwoord ondernemen. REDD+ levert echter niet automatisch *co-benefits* op, daarvoor moeten de juiste keuzes gemaakt worden. Het Klimaatverdrag stelt de REDD+ regels op. Bedrijven zullen los daarvan de maatschappelijke doelen in de gaten moeten houden.

Hierdoor komen inkomsten ook lokaal terecht, worden er arbeidsplaatsen gecreëerd, ontstaat er minder afhankelijkheid van brandhout en komen er alternatieve bronnen van inkomsten. Op z'n minst moet de lokale bevolking de capaciteit hebben om te weten waar het REDD+ mechanisme over gaat. Het vroegtijdig betrekken van de lokale bevolking bij REDD+ en vragen naar hun wensen zorgen voor draagvlak en is daarom onmisbaar voor de stabiliteit (*permanence*) van de koolstofvoorraad. UN REDD+ heeft hiervoor een 'Free Prior Informed Consent' (FPIC) procedure ontwikkeld en getoetst in Vietnam.

Winst voor de koolstofbalans

Biodiversiteit draagt bij aan de weerbaarheid van bossen tegen de verwachte klimaatverandering en dat komt ten goede aan de stabiliteit (*permanence*) van de koolstofvoorraad. In financiële termen: biodiversiteit is een vorm van risicospreiding. In een bos met veel biodiversiteit is er meer kans dat enkele van de aanwezige soorten goed gedijen bij veranderende omstandigheden (bijvoorbeeld hogere temperatuur, meer neerslag) dan in een bos met maar weinig soorten. Hetzelfde geldt voor biodiversiteit op genetisch niveau. Noordelijke bossen bijvoorbeeld worden weliswaar gedomineerd door slechts enkele soorten, maar deze soorten zijn genetisch verschillend waardoor ze zich goed en snel aan kunnen passen aan extreme omstandigheden. Intacte oerbossen zijn meestal weerbaarder dan verstoorde bossen of plantages. Die laatste lopen dan ook een groter risico

koolstof te verliezen ten gevolge van klimaatveranderingen, met negatieve financiële gevolgen. De oplossing is de biodiversiteit in aangeplante en verstoorde bossen te vergroten en de samenhang met intacte bossen in de omgeving te versterken om de weerbaarheid te vergroten.

Winst voor de safeguards

In Kopenhagen werd veel bereikt met betrekking tot het formuleren van cruciale randvoorwaarden (*safeguards*) rondom het respecteren van de rechten van lokale en inheemse bevolking, het beschermen van biodiversiteit, het voorkomen van een verschuiving van boskap naar elders (*leakage*) en het bevorderen van de lange termijn stabiliteit van de koolstofvoorraden (*permanence*). In de Cancún Agreements zijn deze *safeguards* geformaliseerd. Zo wordt expliciet verwezen naar het VN-verdrag voor de rechten van inheemse volkeren (UNDRIP), hetgeen bij de klimaatop in Poznań in 2008 nog onmogelijk was. In Cancún werd bovendien afgesproken dat er een systeem ontwikkeld moet worden om naleving van de randvoorwaarden te kunnen volgen. De Climate Community and Biodiversity Alliance en Care International hebben een standaard ontwikkeld voor REDD+ op (sub)nationaal niveau om te laten zien hoe dit zou kunnen werken. (Sub)nationale REDD+ strategieën die volgens deze standaard zijn gecertificeerd, dragen bij aan de klimaatdoelstelling, maar leveren ook voordelen voor mens en biodiversiteit op. Dit systeem wordt momenteel getoetst in Ecuador, Liberia, Nepal, Tanzania, Provincie Centraal Kalimantan in Indonesië en de staat Acre in Brazilië.

Winst voor bedrijven: CO₂ reductie en MVO

Ervaringen met de vrijwillige CO₂-markt wijzen uit dat bedrijven geïnteresseerd zijn in bossen juist vanwege de sociale en ecologische co-benefits. Het is dan ook vaak vanwege *Corporate Social Responsibility* en marketingoverwegingen dat bedrijven actief zijn op de vrijwillige markt. Steun en financiering van weelderige tropische bossen en een kleurrijke, welvarende bevolking

zijn goed voor het imago. Bedrijven zijn zelfs bereid extra te betalen voor certificering van deze co-benefits. Omdat kopers op de verplichte markt waarschijnlijk primair gemotiveerd zullen zijn zo goedkoop mogelijk aan verplichtingen te voldoen, is het maar de vraag of de verplichte koolstofmarkt co-benefits zal waarderen. Internationale regelgeving met betrekking tot de *safeguards* geeft daar sinds kort wel aanknopingspunten voor. Ook biedt het verschil in de vrijwillige CO₂-prijs (5-10 euro p/ton begin 2011) en de compliance prijs (20 – 40 euro per ton begin 2011 cq 2020) ruimte om rekening te houden met de sociale en biodiversiteitseisen. Bedrijven kunnen een meervoudige agenda dienen door REDD+ te gaan zien als een manier om zowel aan de emissie doelstellingen als aan MVO-doeleinden te voldoen. Daartoe zouden bedrijven een voorkeur voor REDD+ credits met hoge sociale of biodiversiteitwaarden moeten uitspreken, zowel voor de vrijwillige als voor de verplichte markt.

Uitdagingen: exotische soorten en veengronden

Als REDD+ erin slaagt ontbossing tegen te gaan en bovendien gedegradeerde bossen op een

ecologisch verantwoorde manier te herstellen, gaat REDD+ op ongekennde schaal biodiversiteit-verlies tegen. Maar REDD+ kan potentiële risico's opleveren. Herstel van de koolstofvoorraad in gedegradeerde bossen kan bijvoorbeeld ook door exotische soorten zoals Eucalyptus of Pinus te planten. Een praktijk die in veel gevallen juist biodiversiteitverlies veroorzaakt. Plantages kunnen een belangrijke positieve rol spelen als ze gebruik maken van verschillende inheemse soorten en waar mogelijk aansluiten op bestaande bossen. Maar plantages met enkele exotische soorten in gebieden die weliswaar koolstofarm maar rijk aan biodiversiteit zijn, veroorzaken biodiversiteitverlies. Tot slot spelen ook andere ecosystemen dan bos een rol in de CO₂-cyclus. Venen en graslanden leggen weliswaar bovengronds weinig CO₂ vast, maar ondergronds kan soms meer CO₂ worden vastgelegd dan in een heel tropisch bos – namelijk in de vorm van dood organisch materiaal. Deze ecosystemen komen mogelijk meer onder druk te staan na invoering van het REDD+ mechanisme dat zich primair op bossen richt.

Meer informatie

Convention on Biological Diversity (2009) Forest Resilience, Biodiversity and Climate Change. CBD Technical Series 43.
<http://www.cbd.int/doc/publications/cbd-ts-43-en.pdf>

Convention on Biological Diversity (2009) Biodiversity and Livelihoods: REDD+ benefits.
<http://www.cbd.int/doc/publications/for-REDD+-en.pdf>

IUCN (2009) Natural Solutions.
http://cmsdata.iucn.org/downloads/natural_solutions.pdf

EcoSecurities (2009) Challenges for a business case for high-biodiversity REDD+ projects and schemes.
<http://www.cbd.int/forest/doc/other/ecosecurities-report-2009-02-en.pdf>

ODI (2008) Making REDD+ work for the poor

De Climate Community and Biodiversity Alliance en Care International ontwikkelen een groene standaard voor REDD+ op (sub)nationaal niveau:
http://www.climate-standards.org/REDD++/docs/june2010/RED+SES_factsheet_06_16_10.pdf

UN REDD+ (2010) Applying Free Prior and Informed Consent in Viet Nam.
http://www.un-REDD+.org/Newsletter7_Viet_Nam_FPIC/tabid/3930/language/en-US/Default.aspx

7 Financiële mechanismen

REDD+ wordt gezien als een kostenefficiënte manier om de mondiale CO₂ uitstoot terug te dringen. Er is een 10% scherpere emissiereductie-doelstelling mogelijk bij gelijkblijvende kosten. Hiermee komt de twee graden doelstelling een stuk dichterbij. Niettemin is er veel geld nodig. De kosten voor het halveren van ontbossing zullen al gauw dertig miljard dollar per jaar zijn. REDD+ kan op projectniveau waarschijnlijk concurreren met andere mitigatie opties en is in sommige gevallen misschien relatief goedkoop, al hoewel initiële kosten flink kunnen oplopen. Huidige geldstromen richting de bossensector zijn niet voldoende om deze kosten te dekken en ontbossing gaat dan ook nog steeds in een razend tempo door. Tijdens de onderhandelingen over nieuwe klimaatafspraken worden daarom verschillende financieringsmechanismen besproken om REDD+ van de grond te krijgen. We gaan er hier dieper op in.

Publiek fonds

De kleine eilandstaten, verenigd in de AOSIS, Brazilië en Colombia stelden voor een publiek fonds op te richten waaruit REDD+ activiteiten betaald zouden kunnen worden. Zo'n fonds moet gevuld worden met 'nieuw en additioneel' geld ten opzichte van traditionele ontwikkelingshulp. De praktijk leert echter dat het lastig is om een dergelijk fonds met publiek geld te vullen – zeker in de huidige economische situatie. Daarom is voorgesteld dat overheden een deel van de opbrengst van het veilen van emissierechten aan REDD+ besteden. De Europese Commissie wil bijvoorbeeld dat lidstaten minimaal de helft van de opbrengst van emissierechten (zo'n 20 miljard euro per jaar) aan klimaatbeleid besteden. Er wordt getwijfeld of de lidstaten de 50% zullen halen. Duitsland experimenteert er mee, maar zal niet tot 50% gaan. Nederland heeft nog geen percentages genoemd. Een en ander geeft wel aan dat het nodig zal zijn REDD+ credits toe te laten op de koolstofmarkt als aanvulling op deze publieke middelen. De marktbenadering is naar verwachting de enige manier die voldoende geld oplevert om ontbossing tegen te gaan. Omdat de koolstofmarkt doorgaans pas voor credits betaalt nadat emissie reducties zijn gerealiseerd, is er ook publieke financiering nodig in de startfase en worden combinaties van fonds en markt gemaakt.

Met REDD+ als klimaatmaatregel zijn mondiaal scherpere reducties te behalen bij gelijkblijvende kosten. In de nieuwe klimaatafspraken wordt waarschijnlijk een combinatie van fondsen en marktmechanismen opgenomen. De CO₂ markt is cruciaal om voldoende geld te genereren voor REDD+. Voordat REDD aan deze markt gekoppeld gaat worden, moet er vertrouwen opgebouwd worden. En risico's van de CO₂-markt kunnen ondervangen worden. Duidelijke regels hierover inclusief regels over sociale en ecologische randvoorwaarden en ambitieuze emissie reductiedoelstellingen kunnen bijdragen aan het verkrijgen van vertrouwen.

Money on carbon emissions

Koolstofmarkt

De koolstofmarkt is een cruciaal instrument om de klimaat doelstelling te halen. Het is de manier om bedrijven aan een CO₂-plafond te binden en zonder marktfinanciering komt er immers onvoldoende geld beschikbaar. Om een markt te creëren wordt allereerst een doelstelling voor het verminderen van CO₂ uitstoot geformuleerd. Op basis daarvan wordt vastgesteld hoeveel CO₂ een land of regio in een bepaalde periode nog mag uitstoten. Dat wordt vervolgens vertaald in CO₂ rechten. Partijen die efficiënt de CO₂ uitstoot kunnen verminderen en daardoor CO₂ rechten overhouden, kunnen deze vervolgens verhandelen aan partijen die meer kosten moeten maken om de uitstoot te reduceren. Elk jaar worden de emissies gemonitord en achteraf geverifieerd en moeten voldoende emissierechten worden ingeleverd. Het idee is dat er steeds minder CO₂-rechten beschikbaar komen, en de markt er op deze manier voor zorgt dat de uitstoot juist daar wordt verminderd waar deze het goedkoopst is. Ofwel, de CO₂ markt stimuleert dat men op zoek gaat naar betaalbaar reductiepotentieel. Overigens kan de overheid een deel van de emissierechten aan bedrijven veilen. Vanaf 2013 wordt al 50% van de Europese emissierechten geveild. Een percentage van de veilingopbrengsten kan gebruikt worden voor o.a. REDD+. De lidstaten hebben evenwel natuurlijk meerdere doelen met de veiling-opbrengst voor ogen.

Stand van zaken op de verplichte koolstofmarkt

Het EU Emission Trading System (EU ETS) is tot nu toe veruit de grootste koolstofmarkt met 3 GtCO₂ en zo'n 100 miljard dollar. Nieuwe markten zijn in ontwikkeling in verschillende Staten in de VS, Australië, Nieuw Zeeland, Japan, Zuid-Korea en Mexico. Het Amerikaanse 'Cap and Trade' systeem zoals voorgesteld in de Waxman Markey Bill (zie ook hoofdstuk 5) zou de grootste nieuwkomer kunnen worden. Regelgeving in de VS laat echter op zich wachten. Als al deze verplichte markten operationeel worden moet er

naar verwachting zo'n 12 miljard ton aan emissies afgedekt worden met een waarde van 300 miljard dollar. Een aardig potentieel voor REDD+, dat jaarlijks zo'n 30 miljard dollar nodig heeft. Het is echter maar de vraag of bossencredits op al deze markten worden toegestaan.

Perspectief voor REDD-credits: de EU

De Europese Unie laat credits voor bosaanplant en herbebossing uit Kyoto's Clean Development Mechanisme (CDM) tot nu toe niet toe in haar ETS maar bedrijven kunnen ze niet gebruiken om emissieverplichtingen mee af te dekken. Landen mogen deze bossencredits echter wel gebruiken voor emissieverplichting en kunnen ze dus ook kopen van bedrijven. De uitsluiting van bossencredits vloeide onder andere voort uit vragen over *permanence*.

Wat de koppeling van het EU ETS aan toekomstige REDD+-credits betreft: in december 2008, dus voorafgaand aan Kopenhagen, had de EU besloten dat als er een nieuw mondiaal klimaatakkoord is en een REDD+-mechanisme, de Europese Commissie met een voorstel moet komen REDD+-credits te koppelen aan de emissiemarkt. De Europese Commissie zelf is altijd terughoudend geweest. Vanwege *permanence*, en omdat wordt gevreesd dat de markt wordt overspoeld ('*market flooding*') met goedkope REDD+ credits waardoor de CO₂ prijs daalt.

De vrees voor flooding en bodem-prijzen is waarschijnlijk niet geheel terecht. De Europese Commissie werkt met modellen tot aan 2020. Modellen met een langere tijdshorizon tot 2050 en bijbehorende CO₂-doelstellingen die oplopen naar 50-80% vermindering van de uitstoot, laten zien dat de markt een toevoer van REDD+ credits kan absorberen zonder grote neergang van de CO₂-prijs. Dat komt doordat partijen goedkope credits zullen opkopen en apart zetten ('*banking*') voor gebruik in moeilijker tijden. Dat *banking*

realistisch is blijkt uit het feit dat energiebedrijven nu al CO₂-rechten opkopen voor na 2012 – zelfs in afwezigheid van nieuwe klimaatafspraken. Tevens is het maar de vraag of REDD+ credits inderdaad in grote hoeveelheden tegelijk op de markt zullen komen. Pavan Sukhdev zei in Cancún in eerste instantie voorzichtig te zijn met koppeling REDD+ aan de CO₂-markt, maar stelt voor daar toch maar mee te beginnen, omdat er nu juist *te weinig aanbod van REDD+ credits* is.

Modellen die dat voorspellen nemen aan dat het REDD+ mechanisme in een klap mondiaal ingesteld kan worden. In de praktijk zullen landen REDD+ echter gefaseerd implementeren en bovendien moeite hebben de ontbossing daadwerkelijk terug te dringen waardoor een spreiding zal ontstaan in de toevoer van credits. Om ervaring op te doen zou de EU haar ETS initieel beperkt kunnen openen voor REDD+, bijvoorbeeld maximaal 5% van het totaal zoals voorgesteld door het Europees Parlement. Ook wordt geopperd dat de overheid REDD+ credits opkoopt en *bankt*. Anderen noemen opties voor toekomstige REDD+ credits om aanbod, prijs en risico's over de lange termijn uit te smeren. Ook wordt gedacht aan REDD+ beleggingen (*bonds*), een systeem dat Bank Of America Merrill Lynch ontwikkelt. Dan worden de inkomsten en toevoer van REDD+-credits over een aantal jaren uitgespreid.

Er is in 2010 iets meer ruimte gekomen in de positie van de Europese Commissie t.a.v. het gebruik van REDD+-credits in de ETS. In haar communicatie van mei staat men open voor REDD+-credits mits de regels betrouwbaar zijn. Eerst zouden REDD+-credits pas na 2020 op de CO₂-markt kunnen komen, nu wil men dat vervroegen naar 2013 maar dan allereerst door regeringen. Ook realiseert de EC zich steeds meer dat de VN wellicht niet het geëigende forum is om een ambitieuze CO₂-markt op te zetten en dat dit wellicht beter bilateraal kan. Het blijkt bijvoorbeeld lastig het verlenen van HFK-credits (CDM) te corrigeren, omdat die wel erg makkelijk

door Chinese en Indiase koelmiddelenfabrieken worden verdiend. Dat kan wellicht beter bilateraal omdat de EU dan extra eisen kan stellen alvorens het bepaalde credits in de ETS accepteert. De EU heeft in januari 2011 besloten deze HFK - en ook N₂O- credits vanaf mei 2013 niet meer toe te laten in het EU ETS. Afspraken met ontwikkelingslanden over emissies in de industriële sector, als alternatief voor CDM, liggen voor de hand, maar ook voor REDD+ zijn er bilaterale mogelijkheden. De EU sluit dan bijvoorbeeld een akkoord met Indonesië, Brazilië, Papoea Nieuw Guinea om ontbossing tegen te gaan. Zowel de lidstaten als het Europees Parlement zijn echter nog verdeeld. Er kan meer steun ontstaan als duidelijk wordt dat er voorlopig geen VN-akkoord komt. Dan zullen veel landen zelf aan de slag gaan met klimaatbeleid en bosbescherming. Een concrete vraag vanuit ontwikkelingslanden kan de steun vergroten. Als blijkt dat er in de praktijk te weinig van de veilingopbrengsten naar REDD+ gaan kan dat ook een argument zijn om REDD+ via de markt te laten financieren. Druk vanuit het bedrijfsleven kan ook helpen. Vanzelfsprekend moeten de REDD+ credits geloofwaardig zijn om toegelaten te kunnen worden: credits moeten staan voor werkelijk gemaakte reducties die voldoen aan sociale en ecologische randvoorwaarden.

Perspectief voor REDD-credits: de VS

Het Amerikaanse Congres had er voor gekozen om bossen van meet af aan toe te laten in de (toekomstige) koolstofmarkt. Zo zouden er 0,5 tot 1 miljard buitenlandse emissierechten (waaronder REDD+) toegestaan kunnen worden in de laatste versie van de 'Klimaatwet'. De Waxman Markey Bill passeerde het Huis van Afgevaardigden al in juni 2009, maar moet nog door de Senaat. In mei 2010 werd er een nieuwe versie gepresenteerd door Kerry en Lieberman. Er werd gewacht met indienen omdat men zeker wilde zijn dat er minimaal 60 senatoren mee zouden stemmen. De kansen voor een Klimaatwet namen toe door de olieramp van BP. Maar de senaatverkiezingen in november hebben roet in

het eten gegoooid. Het moment van indienen is naar 2011 verplaatst, maar dat zal met kleine stukken gaan, te beginnen met energiemaatregelen.

Naast nationale systemen zijn er in de VS ook regionale markten met een min of meer verplicht karakter, De Californische koolstofmarkt, AB 32, start in 2012 en staat open voor REDD+. Californie wil in 2020 haar emissies terugbrengen op het niveau van 1990. De eerste staten waar in een Memorandum of Understanding (MoU) in november 2010 afspraken over gebruik van REDD+-credits mee zijn gemaakt zijn Acre in Brazilië en Chiapas in Mexico. Californie heeft op initiatief van Gouverneur Schwarzenegger een Task Force opgericht die afspraken maakt met de Gouverneurs van 14 staten en provincies in Indonesië, Brazilië, Nigeria en Mexico. Deze regionale aanpak breidt zich uit naar de Europa. In Nederland doet de Commissaris van de Koningin van Flevoland mee.

Gefaseerde introductie en de rol van financiering

In de Cancún Agreements wordt gesproken over een gefaseerde introductie van het REDD+ mechanisme, zoals voorgesteld door Noorwegen.

- 1) In de *'readiness'* fase ontwikkelen landen onder andere een nationale REDD+ strategie, zetten ze een monitoringsysteem op, analyseren ze wetgeving en worden belanghebbenden geconsulteerd. Deze fase wordt gekenmerkt door publieke financiering zoals via het UN REDD+ fonds, de Forest Carbon Partnership Facility van de Wereld Bank en het in Cancún opgerichte Green Climate Fund.
- 2) Daarna volgt een tussenfase. Hierin wordt de strategie geïmplementeerd en het mechanisme getest, eventueel ook door demonstratieprojecten waarbij geëxperimenteerd wordt met betaling voor meetbaar resultaat.

- 3) Deze fase mondt uit in de *'full-implementation'* fase waarbij beloningen gekoppeld worden aan 'meetbaar resultaat'.

Landen kunnen deze fasen in eigen tempo doorlopen. Ook is er inmiddels consensus dat de eerste twee fasen vooral uit publieke middelen gefinancierd zullen worden, terwijl er nog verhitte discussie is of en wanneer marktfinanciering een rol zou kunnen spelen in de laatste fase. Er is steeds meer steun van landen om naast fondsen ook de markt te gebruiken. Bijvoorbeeld door Indonesië, de Filipijnen en Kenia. Binnen de EU zijn Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk hier voorstander van, zodra er een helder systeem is. De Braziliaanse onderhandelaars hebben in Cancún de principiële bezwaren tegen marktfinanciering laten varen. Diverse Braziliaanse REDD+ projecten worden dan ook al op de vrijwillige markt aangeboden.

De ALBA-landen (Venezuela, Bolivia, Ecuador e.a.) verzetten zich juist hevig tegen elke vorm van marktfinanciering. OPEC-landen zijn tot nog toe tegen, hoewel de erkenning van ondergrondse CO₂-opslag ('Carbon Capture and Storage') in Cancún, mogelijk kan leiden tot een versoepeling van dit standpunt. Ook sommige maatschappelijke organisaties zijn tegen marktfinanciering. Onder andere uit zorg dat sociale en ecologische aspecten verwaarloosd zullen worden. Of omdat ze van mening zijn dat de landen die het broeikaseffect hebben veroorzaakt dat probleem ook zelf moeten oplossen, zonder te leunen op ontwikkelingslanden. Met name Amerikaanse NGO's vinden een koppeling van bosbescherming aan nationale CO₂ reducties logisch en belangrijk vanuit verantwoordelijkheidsgevoel voor het bos. Om marktfinanciering mogelijk te maken moet er vertrouwen opgebouwd worden in de eerste fasen. Dat kan bijvoorbeeld door stevige sociale en ecologische randvoorwaarden te formuleren en na te leven, en door het aannemen van scherpe emissiereductiedoelstellingen. Maar ook door (initieel) een limiet te stellen op het aandeel REDD+ credits dat toegelaten kan worden op de markt.

Meer informatie

- Eliasch (2008) The Eliasch Review. Climate Change: Financing Global Forests
<http://www.official-documents.gov.uk/document/other/9780108507632/9780108507632.pdf>
- Stern (2006) Stern Review on the economics of climate change
http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/stern_review_report.cfm
- Meridian Institute (2009) REDD+Institutional Options Assessment Developing an Efficient, Effective, and Equitable Institutional Framework for REDD+under the UNFCCC. http://www.REDD+-oar.org/links/REDD++IOA_en.pdf
- The Forest Dialogue (2009) Investing in REDD+-plus. Consensus Recommendations on Frameworks for the Financing and Implementation of REDD+-plus.
http://environment.yale.edu/tfd/uploads/TFD_FCC_Review_InvestingInREDD+-plus_lo-res.pdf
- Global Canopy Programme (2009) The Little Climate Finance Book. A guide to financing options for forests and climate change. http://www.globalcanopy.org/themedia/file/PDFs/LCFB_lowres/lcfb_en.pdf
- IUCN NL (2010) Towards market financing for REDD+? <http://www.iucn.nl/sbeos/doc/file.php?nid=13003>
- IPCC (2007) Climate Change Synthesis Report Summary for Policy Makers
http://www.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/syr/en/spm.html
- World Resources Institute (2010) Analyzing Comparability of Annex I Emission Reduction Pledges
<http://www.wri.org/publication/comparability-of-annexi-emission-reduction-pledges/chart>
- Union of Concerned Scientists (2008) Out of the Woods. A realistic role for tropical forests in curbing global warming
http://www.ucsusa.org/assets/documents/global_warming/UCS-REDD+-Boucher-report.pdf

Meer informatie over de verplichte markt

- World Bank (2008) State and Trends of the Carbon Market
<http://siteresources.worldbank.org/NEWS/Resources/State&Trendsformatted06May10pm.pdf>
- Gouverneurs Taskforce Californie
<http://www.gcftaskforce.org>
- California Climate Change Programme, AB 32:
<http://www.arb.ca.gov/cc/cc.htm>
- De Avoided Deforestation Partners faciliteerden het opzetten van de Tropical Forest and Climate Unity Agreement waar verschillende bedrijven en NGO's³ zich achter schaarden:
http://adpartners.org/pdf/TFCC_Unity_Agreement.pdf
- Piris-Cabezas (2010) REDD+ and the Global Carbon Market: The Role of Banking. In: Deforestation and Climate Change, FEEM/EE
- Golub (2010) Options on REDD+ as a Hedging Tool for Post-Kyoto Climate Policy. In: Deforestation and Climate Change, FEEM/EE
-

8 Huidige REDD+ activiteiten

Vooruitlopend op de VN-besluitvorming zijn internationale organisaties al gestart met de voorbereidingen voor REDD+. In 2008 richtten UNEP, UNDP en FAO bijvoorbeeld het UN REDD+ programma op dat het opzetten van nationale REDD+ strategieën stimuleert. Noorwegen is met 52 miljoen dollar de grootste donor. Oorspronkelijk was het programma bedoeld voor negen landen, inmiddels hebben nu 27 ontwikkelingslanden concrete interesse in het fonds getoond en staan er landen op de wachtlijst. UN REDD+ past zelf regels toe bij het toekennen van de fondsen. Speerpunten daarbij zijn draagvlak, actieve deelname door lokale en/of inheemse bevolking, een rechtvaardige verdeling van inkomsten en behoud van biodiversiteit. Desondanks uiten maatschappelijke organisaties de zorg dat de sociale criteria van UN REDD+ niet voldoende bindend zijn of in de praktijk niet nageleefd zullen worden.

Activiteiten in VN verband: de Wereldbank

De Wereldbank onderneemt sinds 2007 actie met de 'Forest Carbon Partnership Facility (FCPF)' en het 'Forest Investment Programme (FIP)'. Net als het UN REDD+ programma richten deze initiatieven zich op het nationale niveau. Het FCPF bestaat uit twee fondsen voor twee opeenvolgende fasen. Het 'readiness' fonds (totaal 152 miljoen dollar, 20 miljoen door Nederland) en het koolstoffonds waarbij betaald zal worden voor gerealiseerde emissie reducties (totaal 55 miljoen dollar). Deelnemers kunnen pas doorstromen naar het koolstoffonds als ze 'REDD+ ready' zijn. In totaal hebben 37 landen een 'Readiness - Project Idea Note' ingediend, elf daarvan zijn inmiddels uitgewerkt in een 'Readiness Preparation Proposal' en die van Indonesië, Guyana en Panama zijn inmiddels goedgekeurd. Deze drie landen kunnen beginnen met het opstellen van een 'Readiness Package'. In een evaluatie van de Wereldbank in september 2010 kwamen enkele inzichten naar voren. REDD+ activiteiten moeten bijvoorbeeld aansluiten op de nationale REDD+ strategie en niet *stand-alone* opereren. Een ander inzicht is dat het 'readiness' proces tijd kost en dat de noodzaak tot snel handelen soms conflicteert met het realiseren van de benodigde kwaliteit. Maatschappelijke organisaties bekritisieren vooral het (initiële) gebrek aan consultatie van belanghebbenden en uiten zorgen over het respecteren van de rechten van lokale en/of inheemse bevolking.

Ondanks trage internationale besluitvorming neemt het animo onder landen, bedrijven en NGO's toe om van REDD+ iets te maken. Er is een groeiend aantal initiatieven waarvan geleerd kan worden. Deze initiatieven moeten 'bullet-proof' zijn als ze de onderhandelingen positief willen beïnvloeden. Hieronder een evaluatie van de ervaringen met publieke financiering, de verplichte markt en de vrijwillige markt. Tot nu toe wordt zo'n 65% van alle REDD+ activiteiten, variërend van readiness activiteiten tot veldprojecten, gefinancierd met publiek geld. De private sector financiert met name projecten in Zuid Amerika en Azië.

Het FCPF moet een basis vormen waarop het FIP verder kan bouwen. Het FIP investeert ook in activiteiten die aanhaken bij nationale REDD+ strategieën, zoals capaciteitsopbouw, maatregelen die CO₂ uitstoot door ontbossing en bosdegradatie verminderen en hervormingen buiten de bossensector. Het FIP heeft een 'Indigenous Peoples and Local Communities Dedicated Initiative' opgericht om draagvlak te versterken. Dat blijkt cruciaal voor een effectief REDD+ mechanisme. Het integreren van 'multiple benefits' is een van de speerpunten bij de beoordeling van investeringsaanvragen, hoewel de criteria niet afdoende zijn volgens sommige maatschappelijke organisaties. Het FIP heeft 542 miljoen dollar beschikbaar die tot nu toe nog niet zijn uitgegeven. De Nederlandse bijdrage van 76 miljoen dollar is geormerkt voor hernieuwbare energie terplekke en duurzaam bosbeheer. Indirect kan het dus ter bevordering van het voorkomen van ontbossing zijn.

Interim REDD+ Partnership

Als positieve 'spin-off' van Kopenhagen werd in mei 2010 op initiatief van de Noren en de Fransen het Interim REDD+ Partnership opgericht. Doel was om met de vier miljard aan 'fast start finance', die in Kopenhagen op tafel kwam, concrete ervaringen op te doen en zo het vertrouwen in het REDD+mechanisme te vergroten. Daarmee zouden de VN-onderhandelingen positief worden beïnvloed. Inmiddels doen er 58 landen mee in het partnership waaronder ook Nederland. Verschillende maatschappelijke organisaties bekritiseerden het partnership omdat financiële beslissingen en stakeholder consultation niet effectief en transparant zouden zijn. Enkele landen klaagden erover niet of pas kort van tevoren te zijn uitgenodigd voor deelname. Een groeiend gebrek aan vertrouwen richting het partnership is een serieus probleem voor het welslagen van het REDD+mechanisme. Inmiddels zijn UN REDD+ en het FCPF van de Wereldbank aangewezen om het Interim REDD+ Partnership secretariaat te voeren en dat brengt hopelijk verbetering.

Overige bilaterale activiteiten en fondsen

Andere multilaterale fondsen zijn het Braziliaanse Amazone Fonds (met 1 miljard dollar van Noorwegen), het Congo Basin Forest Fund (Noorwegen en de UK ieder 80 miljoen dollar) en het Global Climate Change Alliance fonds van de Europese Unie (139 miljoen euro

beschikbaar, deels voor REDD+). Daarnaast zijn er verschillende bilaterale samenwerkingsverbanden. Noorwegen heeft bijvoorbeeld bilaterale REDD+ overeenkomsten gesloten met Indonesië (1 miljard dollar) en Frans Guyana (250 miljoen dollar t/m 2015 via een nieuw fonds bij de Wereldbank, Guyana REDD+Investment Fund (GRIF). Indonesië heeft onder andere aangekondigd 21 miljoen hectare te willen herbebossen in het kader van REDD+. Er wordt nu gevreesd dat dit voornamelijk gaat om het aanplanten van oliepalm plantages. Dat zou de geloofwaardigheid van het REDD+mechanisme geen goed doen. Noorwegen steunt Indonesië echter alleen als het natuurlijk bos beschermt en het lijkt erop dat Indonesië bereid is een moratorium op ontbossing toe te zeggen.

Frans Guyana heeft voor haar implementatie een Low Carbon Development Strategy (LCDS) opgezet om ontbossing te voorkomen. Het land maakt ook gebruik van het FCPF fonds. Duitsland heeft het International Climate Initiative dat gevuld wordt met opbrengsten van de emissieveilingen die deels bestemd zijn voor REDD+. Naar verwachting levert dat 120 miljoen euro per jaar op voor besteding in ontwikkelingslanden. Australië heeft sinds 2007 het International Forest Carbon Initiative met 250 miljoen dollar. Nederland heeft tot nu toe nog geen bijdrage geleverd aan bilaterale of

multilaterale fondsen. Juist bij deze bilaterale activiteiten is transparantie en kwaliteit van groot belang voor het creëren van draagvlak. Positieve bilaterale ervaringen kunnen de weg vrij maken voor het REDD+mechanisme in VN verband.

Activiteiten op de vrijwillige CO₂ markt

Hoewel de vrijwillige markt met 94 miljoen verhandelde credits in 2009 klein is ten opzichte van de verplichte koolstofmarkt is haar politieke impact relatief groot. De vrijwillige markt begon al in de jaren negentig met bosprojecten, en REDD+ staat inmiddels prominent op de internationale agenda. Voor de vrijwillige markt zijn 'groene koolstofstandaarden' ontwikkeld die garanderen dat de koolstofbalans robuust in elkaar steekt en dat de projecten sociaal, ecologisch en economisch duurzaam zijn. 96 Procent van de koolstofprojecten worden door externe partijen gevalideerd en gecertificeerd. De vrijwillige verplichtingen worden daarmee opvallend serieus genomen. Een groot voordeel van deze vrijwillige standaarden is dat ze niet onderhevig zijn aan politieke discussie. Daardoor zijn ze sneller te implementeren en waar nodig te veranderen. Ervaringen vanuit de vrijwillige markt beïnvloeden de klimaatonderhandelingen. De Amerikaanse wetsontwerpen verwijzen zelfs al specifiek naar de vrijwillige standaarden. Het Climate Action Reserve is het register waar Amerikaanse credit-projecten kunnen worden ingeschreven. De vrijwillige markt, alsook de verplichte, zoals California, maken er gebruik van.

De Voluntary Carbon Standard (48%) en Gold Standard (12%) zijn dominante standaarden. De VCS lanceerde eind 2008 een standaard voor REDD+ projecten, terwijl de Gold Standard vooralsnog alleen geschikt is voor energie projecten. De Climate Community and Biodiversity (CCB) standaard is complementair aan de overige koolstofstandaarden en richt zich naast koolstof vooral op sociale aspecten en biodiversiteit. In mei 2010 waren er 18 projecten gecertificeerd volgens de CCB standaard en zaten er nog eens 25 in de procedure. Bij certificering

vindt externe controle plaats waarvan geleerd kan worden. De belangrijkste lessen uit deze projecten zijn o.a. dat land en koolstofrechten opgehelderd moeten zijn, impacts op lokale gemeenschappen en biodiversiteit zowel in als rondom het project gebied frequent gemonitord moeten worden en alle belanghebbenden betrokken moeten worden bij de projectontwikkeling.

De vrijwillige markt groeit snel. Het aantal transacties verdrievoudigde van 2006 tot 2007 en verdubbelde in 2008. Daarna verminderde de groei iets door de financiële crisis in 2009. Totaal werd er in 2008 20 miljoen ton aan bossen credits verhandeld van 226 projecten, met een waarde van 5,5 miljoen dollar. Projecten die bos aanplanten, veelal met inheemse boomsoorten, vertegenwoordigen het grootste aandeel (53%). Maar het aandeel bosbeschermingprojecten neemt toe (24%). De meeste projecten vinden plaats in Noord Amerika (42%), Afrika (26%) en Latijns Amerika (21%). De gemiddelde prijs voor vrijwillige koolstof credits was 7 dollar per ton CO₂ in 2008, een stijging van 22% ten opzichte van 2007 en een stijging van 80% ten opzichte van 2006. De prijs varieerde van 1 tot 47 dollar per ton CO₂ in 2008. De belangrijkste redenen voor bedrijven om actief te zijn op de vrijwillige markt zijn Corporate Social Responsibility en marketing. Op de vrijwillige markt is er dan ook volop interesse voor sociale voordelen en biodiversiteit en men is ook bereid daar meer voor te betalen.

Het voorkomen van verplichtingen of juist het opdoen van ervaringen voor een aankomende verplichte markt zijn tot nu toe meestal nog ondergeschikte redenen. Juist daarom blijft de vrijwillige markt waarschijnlijk bestaan naast de verplichte markt. Zo is het aandeel Europese kopers op de vrijwillige markt groot (53% in 2008) ondanks het bestaan van de verplichte ETS. Ook gezien de tot nu toe matige emissie reductie doelstellingen in VN verband blijft de vrijwillige markt broodnodig.

De vrijwillige markt is gebaseerd op koolstofcredits die gegenereerd worden in *projecten*. In VN verband wordt het REDD+ mechanisme echter op nationaal niveau ingestoken. Vrijwillige projecten moeten dan ook aansluiting zien te vinden op nationale REDD+strategieën om dubbeltelling te

voorkomen. De vrijwillige CCB standaard speelt in op de internationale onderhandelingen door een standaard te ontwikkelen voor (sub)nationaal niveau (zie ook hoofdstuk 3). Een land kan zich daarmee onderscheiden ten opzichte van andere landen.

Meer informatie over publieke financiering

Algemeen: <http://www.climatefundsupdate.org/>

UN REDD+: <http://www.un-REDD+.org/>

World Bank Forest Carbon Partnership Facility <http://www.forestcarbonpartnership.org/fcp/>

World Bank Forest Investment Program <http://www.climateinvestmentfunds.org/cif/node/5>

World Resources Institute (2009) A Review of 25 Readiness Plan Idea Notes from the World Bank Forest Carbon Partnership Facility: http://pdf.wri.org/world_bank_readiness_review.pdf

CIFOR (2010) Realising REDD+National Strategy and Policy Options.
<http://www.cifor.cgiar.org/Knowledge/Publications/Books/>

Fast Start Finance: http://www.faststartfinance.org/contributing_country/netherlands

The Government of Norway's International Climate and Forest Initiative:
<http://www.regjeringen.no/en/dep/md.html?id=668>

Meer informatie over de vrijwillige markt

Voluntary Carbon Standard: <http://www.v-c-s.org/>

Community Climate and Biodiversity Alliance: <http://www.climate-standards.org/>

ETFRN (2009) Forests and Climate Change: adaptation and mitigation
<http://www.etfrn.org/etfrn/newsletter/news50/index.html>

Conservation International (2010) What is needed to make REDD+work on the ground? Lessons learned from pilot forest carbon initiatives. http://www.conservation.org/Documents/REDD+/CI_REDD+_Lessons_Learned.PDF

Ecosecurities (2010) Forest Carbon Offsetting Survey 2009.
http://www.ecosecurities.com/Standalone/Forest_Carbon_Offsetting_Trends_Survey_2009/default.aspx

Ecosystem Market Place (2010) Building Bridges. State of the Voluntary Carbon Markets 2010.
http://moderncms.ecosystemmarketplace.com/repository/moderncms_documents/vcarbon_2010.2.pdf

Climate Action Reserve: <http://www.climateactionreserve.org/>

Ebeling J & Fehse J (2009) Challenges for a business case for high-biodiversity REDD+ projects and schemes, A Report for the Secretariat of the CBD.

9 Handelingsperspectief voor bedrijven

Zoals beschreven, wordt de *readiness* fase voor REDD+ vooral gefinancierd door publieke middelen. Daarmee wordt een basis gelegd voor eventuele marktfinanciering. In deze fase kunnen bedrijven ervaring opdoen door zelf (mede) pilot projecten op te starten. Om de kans te vergroten dat deze pilot projecten erkend zullen worden op een toekomstige verplichte markt, is het zaak dat ze aansluiten bij nationale REDD+ strategieën die in ontwikkeling zijn met behulp van publieke financiering. De eerste ervaringen wijzen uit dat transparantie en vroege betrokkenheid van belanghebbenden cruciaal is. Dat kost initieel tijd, maar resulteert in grotere stabiliteit. Pilot projecten gericht op de verplichte markt leveren op korte termijn nog geen carbon credits op, maar leveren wel al veel informatie en ervaringen. Het proefproject dat Air France samen met WWF uitvoert in Madagascar is een voorbeeld, niet bedoeld voor REDD+-credits, maar erg leerzaam.

Bedrijven op de verplichte markt

Met het oog op toekomstige verplichte markten kunnen bedrijven lobbyen voor toelating van bossencredits. Voor een effectieve en rechtvaardige CO₂ markt is het noodzakelijk dat er duidelijke regels inclusief sociale en ecologische randvoorwaarden en ambitieuze emissie reductiedoelstellingen komen. In Amerika wordt een sterke publiekprivate lobby gefaciliteerd door de Avoided Deforestation partners. Zij kwamen in 2009 met een statement over de klimaatwetgeving.

Speerpunten zijn: bossen moeten een integraal onderdeel vormen van de klimaatwetgeving in de VS; voorkoming van ontbossing moet emissierechten opleveren; een deel van de opbrengsten van de veiling van emissierechten moet daarvoor apart gezet worden; er moet gebruik worden gemaakt van marktfinanciering; er moeten randvoorwaarden zijn om de rechten van lokale en/of inheemse bevolking te respecteren en biodiversiteit te beschermen.

Bedrijven op de vrijwillige markt

Los van de nieuwe klimaatafspraken en (toekomstige) verplichte markten kunnen bedrijven ook op de 'vrijwillige markt' aan de slag. Dat kan door koolstofcredits te kopen uit bosprojecten of door zelf projecten op te zetten die elders CO₂ uitstoot reduceren (bosbescherming) en/of CO₂ vastleggen (bosaanplant en herstel). Bedrijven kunnen daarmee vrijwillig hun eigen koolstof uitstoot compenseren. Veel bedrijven combineren dit met maatregelen om de uitstoot zelf te verminderen.

Bedrijven kunnen op verschillende manieren positief bijdragen aan de ontwikkeling van een economisch, ecologisch en sociaal duurzaam REDD+ mechanisme. Bijvoorbeeld door het ondersteunen van proefprojecten met kennis en kapitaal, door het kopen van (vrijwillige) bossencredits en door te lobbyen voor toelating van REDD+-credits op de toekomstige verplichte markten. Bij al deze mogelijkheden kunnen bedrijven nu al bewust kiezen voor REDD+credits en projecten die niet alleen helpen klimaatverandering tegen te gaan, maar ook bijdragen aan armoedebestrijding en aan de bescherming van biodiversiteit

Deze bosprojecten bestaan nog steeds en hebben een rijkdom aan ervaring opgeleverd waarvan geleerd kan worden. Meer recent is het Ulu Masen project in Aceh het eerste CCB gecertificeerde project ter wereld. In het project werkten de regering van Aceh, Conservation International en Flora and Fauna International samen. Het project startte in 2007. Het gaat om 3,25 miljoen hectare en is goed voor 415 miljoen ton CO₂. Bank of America Merrill Lynch heeft de credits gecontracteerd. Men maakte afspraken met leiders 25 plaatselijke Mukim-stammen over betrokkenheid bij het project. Toen de GCF mei 2010 op Atjeh vergaderde, waren er toch klachten van de Mukim over de beperkte rol van hen bij het project. Daarom is de eerste prioriteit nu *capacity building* en *readiness*.

En denkend aan het voorbeeld van de Rabobank in Xingu, Brazilië: bedrijven, werkzaam in de landbouw, kunnen stimuleren dat met productievriendelijke landbouw de druk op het bos afneemt. Want ook dat levert nationaal een reductie van ontbossing op.

Sociale drijfveren

Tot slot kunnen bedrijven nu al bewust kiezen voor REDD+credits en projecten die niet alleen helpen klimaatverandering tegen te gaan, maar ook bijdragen aan armoedebestrijding en aan de bescherming van biodiversiteit. Op de vrijwillige markt kan dat bijvoorbeeld door CCB gecertificeerde credits af te nemen en projecten te laten certificeren volgens deze of vergelijkbare groene standaarden. En voor de toekomstige verplichte markt kunnen bedrijven nu al hun voorkeur uitspreken voor REDD+credits met *co-benefits*. De Climate Community and Biodiversity Alliance en Care International ontwikkelden bijvoorbeeld een standaard voor REDD+ op (sub)nationaal niveau waarmee landen zich kunnen onderscheiden. Credits afkomstig uit die

landen dragen bij aan de klimaatdoelstelling maar leveren ook voordelen voor mens en biodiversiteit.

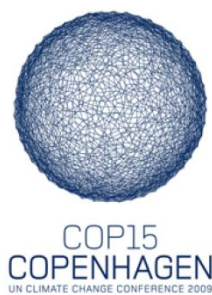
Vanwege de complexiteit en gevoeligheid van het onderwerp en de vele verschillende mogelijkheden om met REDD+ aan de slag te gaan is het zinvol om een duurzame REDD+ bedrijfsstrategie te formuleren. Bij het formuleren van zo'n strategie komen lacunes in kennis naar voren en worden (reputatie) risico's en kansen in kaart gebracht en geadresseerd. Bouwstenen voor de strategie zijn bijvoorbeeld een interne gedragscode en een communicatieplan. Het opdoen van ervaringen in hoogwaardige proefprojecten en het afnemen van REDD+ credits met *co-benefits* kunnen onderdeel zijn van de strategie.

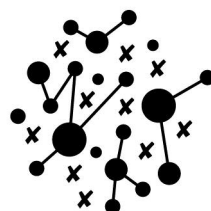
Conclusie

Cancún heeft het vertrouwen in de VN klimaatonderhandelingen hersteld. Ook werd er in Cancún een besluit over REDD+ aangenomen. Hoewel de technische details nog uitgewerkt moeten worden is het nu duidelijk dat het REDD+mechanisme er komt. In de praktijk is REDD+eigenlijk al realiteit. Veel landen zijn volop bezig met voorbereidingen, dankzij subsidies van de Wereldbank, het VN REDD+ fonds en bilaterale afspraken. Ook bedrijven oriënteren zich op het mechanisme, doen ervaring op in vrijwillige projecten of proefprojecten voor de (toekomstige) verplichte markt en lobbyen voor klimaatwetgeving waarin bossen een rol spelen. Het gebrek aan regelgeving op detailniveau biedt ook kansen: we kunnen de regels al doende maken. Door aan te tonen dat REDD+zou kunnen werken op een economisch, sociale én ecologisch verantwoorde manier kunnen we het vertrouwen kweken dat nodig is om financiering via de koolstofmarkt mogelijk te maken.

Bijlage

Open brief aan de Nederlandse Regering en de klimaatonderhandelaars van de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen: Stoppen ontbossing topprioriteit voor Kopenhagen.

taskforce **biodiversiteit**
& **natuurlijke hulpbronnen**

NAW

SenterNovem Utrecht

Catharijnesingel 59

Postbus 8242

3503 RE Utrecht

Telefoon +31 30 239 34 93

Telefax +31 30 231 64 91

Internet www.senternovem.nl

E-mail :
biodiversiteit@senternovem.nl

Datum

Utrecht, 16 juni 2009

Onderwerp

Open brief aan de Nederlandse Regering en de klimaatonderhandelaars:

Stoppen ontbossing topprioriteit voor Kopenhagen

Geachte leden van de Tweede Kamercommissies voor Milieu en Landbouw,

Bijgaand treft U aan een oproep over REDD van de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen. REDD (Reduced Emissions from Deforestation and Forest Degradation) is een belangrijke bouwsteen voor het nieuwe klimaatverdrag.

Ik verzoek u de aanbevelingen in bijgaande oproep te betrekken bij Uw beraadslagingen en bij Uw contacten met het Kabinet over het nieuwe klimaatverdrag.

Met vriendelijke groet,

Hans Alders,

Voorzitter Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke hulpbronnen /

cq Secretariaat Taskforce

Open brief aan de Nederlandse Regering en de klimaatonderhandelaars

Stoppen ontbossing topprioriteit voor Kopenhagen

Tropische regenwouden: klimaatregulerende schatkamers

Tropische regenwouden zijn schatkamers voor de biodiversiteit. Zij herbergen meer dan 50% van alle soorten op aarde en voorzien in de directe levensbehoefte van anderhalf miljard mensen. Tropische regenwouden zijn ook cruciaal voor het mondiale klimaat omdat er enorme hoeveelheden koolstof in liggen opgeslagen.

Het tropisch regenwoud verdwijnt echter in hoog tempo. Per jaar verdwijnt in landen als Brazilië, Maleisië en Indonesië een areaal ter grootte van minstens Nederland. De belangrijkste oorzaken zijn houtkap, landbouw, mijnbouw en groei van steden en infrastructuur. Meest recentelijk is daar het verbouwen van grondstoffen voor biobrandstof bijgekomen. De ontbossing veroorzaakt niet alleen een enorm verlies aan biodiversiteit, maar leidt ook tot ca 20% van de wereldwijde uitstoot van CO₂ en levert daarmee een van de grootste bijdragen aan de opwarming van de aarde.

De Nederlandse overheid heeft zich in de afgelopen jaren een actief pleitbezorger getoond voor internationale overeenkomsten ten behoud van het regenwoud. Wij ondersteunen dit beleid van harte, maar constateren ook dat de internationale inspanningen nog onvoldoende effectief zijn. Dat komt in belangrijke mate door het ontbreken van financiële prikkels om het bos in stand te houden. Het nieuwe klimaatverdrag, dat de opvolger moet worden van het Kyotoprotocol en waarover dit najaar besluitvorming plaatsvindt in Kopenhagen, biedt een unieke kans om daar verandering in te brengen. Wij roepen overheid en de private sector op de handen ineen te slaan om deze kans te benutten. Bundeling van krachten heeft impact.

Koppeling tussen bosbescherming en het klimaatverdrag essentieel

De bestrijding van ontbossing en daarmee samenhangende CO₂ emissies staat onder de noemer Reduced Emissions from Deforestation and Forest Degradation (REDD) hoog op de agenda voor het nieuwe klimaatverdrag. REDD houdt in dat tropenboslanden beloond worden voor behaalde substantiële resultaten in het terugdringen van emissies door ontbossing en bosdegradatie. Een groot aantal landen (waaronder vrijwel alle tropenboslanden) is voorstander van afspraken over REDD. Dat is belangrijk omdat het de kans van slagen van een nieuw klimaatakkoord vergroot en kan helpen om te vermijden dat reductiemaatregelen in industrielanden teniet gedaan worden door voortgaande ontbossing in de tropen.

Wij vinden dat nieuwe afspraken over het op grote schaal terugdringen van ontbossing niet alleen effectief moeten zijn voor het verminderen van de CO₂ emissies, maar ook zoveel mogelijk moeten bijdragen aan het behoud van biodiversiteit en het welzijn van lokale gemeenschappen en inheemse volken.

Voor wat betreft het financieringsmechanisme van REDD biedt koppeling met de markt, via de internationale emissiehandel, goede mogelijkheden. Door deze koppeling kan in korte tijd een aanzienlijke hoeveelheid private financiering worden gemobiliseerd die, vanwege de schaalgrootte en de directe relatie tussen financiering en resultaten, veel meer oplevert dan alle initiatieven voor bosbescherming tot nu toe. Daarbij is het uiteraard belangrijk dat een transparant systeem wordt opgezet met strikte controle en handhaving en dat additioneel is aan reguliere inspanningen voor bosbehoud.

Samenhang van beleid

Samenhang van beleid is noodzakelijk. Het Europese systeem voor emissiehandel, het belangrijkste beleidsinstrument voor het terugdringen van CO₂-uitstoot in de Europese Unie, sluit het gebruik van emissiecredits uit bosprojecten uit, terwijl soortgelijke credits uit energie- en afvalprojecten wel zijn toegestaan. Wij vinden dat boscredits in het emissiehandelssysteem kunnen worden toegelaten, waarbij ervoor moet worden zorg gedragen dat de integriteit van het systeem niet wordt aangetast. Daarbij staat buiten kijf dat handel in boscredits slechts aanvullend kan zijn op serieuze emissiereducties in eigen land.

De Europese Unie is flink verdeeld over de aanpak van ontbossing en het koppelen van bosbeleid en emissiehandel. Europese verdeeldheid is een serieuze bedreiging voor een effectief akkoord in

Kopenhagen. Wij roepen de Nederlandse regering op het voortouw te nemen in Europa en andere lidstaten ervan te overtuigen dat de strijd tegen ontbossing en het tegengaan van klimaatverandering op bovengeschetste wijze hand in hand kan gaan en zelfs kostenefficiënt is.

Samenhang is eveneens noodzakelijk met betrekking tot het beleid voor biobrandstoffen. Vermeden moet worden dat het Nederlandse en Europese klimaatbeleid direct of indirect leidt tot het kappen van regenwouden om plaats te maken voor grootschalige aanplant van energiegewassen.

Proefprojecten

Naast actie aan de onderhandelingstafel roepen wij de regering op om de daad bij het woord te voegen en over te gaan tot concrete actie, niet alleen in internationaal verband maar ook bilateraal met ontwikkelingslanden. Start nu reeds met proefprojecten ter bestrijding van ontbossing en ontwikkel daartoe een gezamenlijk programma met bedrijven, regionale en regionale en lokale overheden en maatschappelijke organisaties. Nederland heeft uitstekende relaties met een aantal “boslanden” en heeft goede netwerken vanuit de ontwikkelingssamenwerking, het bos- en klimaatbeleid en door economische samenwerking. Bilaterale initiatieven komen in de regel snel op gang en kunnen zichtbare resultaten leveren. Ervaringen uit proefprojecten kunnen worden teruggekoppeld naar de onderhandelingstafel, terwijl Nederland een voorsprong opbouwt met de nieuwe emissiehandelsmechanismen en zich zodoende beter voorbereidt op de uitvoering van klimaatverdrag van Kopenhagen.

Samengevat roept de Taskforce Biodiversiteit & Natuurlijke Hulpbronnen de regering op tot de volgende acties:

- het krachtig bepleiten van een gefaseerde koppeling tussen emissiehandel en bosbescherming in het nieuwe internationale klimaatakkoord;
- het zorgdragen voor garanties voor bescherming van biodiversiteit en respecteren van de rechten van inheemse volken in het REDD besluit;
- het zorgen voor samenhangend beleid op het gebied van klimaatverandering, emissiehandel, ontwikkelingssamenwerking en bescherming van het regenwoud. In Nederland, in Europa en internationaal;
- het ondersteunen van concrete proefprojecten ter bescherming van het regenwoud.

De Taskforce Biodiversiteit & Natuurlijke Hulpbronnen zal zich sterk maken voor het verkrijgen van zoveel mogelijk draagvlak voor deze oproep in de Nederlandse samenleving.

Op de website van de Taskforce www.taskforcebiodiversiteit.nl kunt u binnenkort lezen welke personen en organisaties onze oproep verder ondersteunen en welke organisaties bereid zijn zelf proefprojecten te starten. Ook vindt u daar nadere informatie over de opzet van deze projecten.

Hans Alders

Voorzitter van de Taskforce Biodiversiteit en Natuurlijke hulpbronnen

